

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

TAGAJÁNLÁSOK

1930-BAN

KÉZIRAT GYANÁNT

BUDAPEST

1930

061 12 HTA

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

TAGAJAI ÉS TAGJÁNDÉKOSAI

1930. évi évkönyv

NYELV-ÉS IRASMPÉNTISZ

Pápa, 1930. (11) Főiskolai nyomda.

TAGAJÁNLÁSOK

1930-ban.

AZ I. OSZTÁLYBA

TISZTELETI TAGNAK:

CSENGERY JÁNOS-t, az I. osztály rendes tagjainak Nestorát, ugyanez osztály *tiszteleti* tagjának ajánlom.

Mindnyájunk előtt ismeretes az a fáradhatatlan buzgalom, amelyet Csengery az ó-klasszikus íróknak magyar nyelvre való átültetése körül kifejtett. Lefordította a római költők közül a teljes Catullust, Tibullust, Propertiust és Horatiust, a görögök közül mind a három tragikust Euripides töredékeivel együtt, újabban a teljes Pindarost, legújabban pedig a Kisfaludy-Társaságot az Ilias fordításának teljes kéziratával lepte meg, s remélhetjük, hogy az Odyssea magyar fordítását is megkapjuk tőle.

Oly óriási életmunka ez, amely párját ritkítja a világ-irodalomban, s amelyet nekünk minden lehető alkalommal honorálnunk kell.

Budapest, 1930 február 15-én.

Némethy Géza r. t.

A M. T. Akadémia első osztályába tiszteleti tagnak ajánljuk **ZALA GYÖRGY** szobrászművészt.

Zala György nemcsak kiváló régi munkása a magyar szobrászművészetnek, hanem valóságos megtestesítője a magyar művészet nemes hagyományainak és mintegy megismerésként a művészetnek a nemzeti élettel való kapcsolatát. Mióta a bécsi és a müncheni akadémiáról kikerült és itthon letelepedett, első sorban az ő művészi tehetségére bízta a nemzet azoknak a monumentális feladatoknak megvalósítását, amelyek a magyar multnak és a magyar élet nagyjainak megörökítését célozták. Ő vette kezébe az aradi Vértanúk Emlékszobrának Huszár Adolf halálával félbemaradt ügyét, mégpedig olyan sikerrel, hogy ezzel a munkájával nyomban leg-tiszteltebb szobrászaink sorába emelkedett. Az aradi szobor csoportjai, mindenekelőtt a kitűnő harckészség, nagyvonalúságával, biztos formakezelésével és kifejező erejével azt hirdette az országnak, hogy Zala Györgyben fényes tehetségű, új szobrásza támadt. A budavári Honvédszobor (1893) újabb állomás volt művészetének útján, s ezek után szinte magától értetődött, hogy reá bízta annak az emlékműnek

megalkotását, amelyet ezeréves multjának emelt a nemzet. Csak össze kell hasonlítanunk ezen az emlékművön azt, ami Zala kezétől való, azzal, amit mások végeztek rajta, s nyomban nyilvánvalóvá válik az ő géniuszának felsőbbbsége. 1906-ban készítette el gróf Andrássy Gyula emléksobrát. Részt vett Erzsébet királyné emléksobrának mind a három pályázatán, s végre is őreá esett a választás, ami természetes is, mert senki sem tudta a nemzet legkedvesebb királynéjában a fejlődési méltóságot és a női bájít olyan mértékben egyesíteni, mint ő. Még el sem készült ezzel a munkával s máris új nagy feladatot ruházott reá a bizalom, mely még mindig tőle várja a legjobbat az emlékszerű szobrászatban: ő lett nyertes gróf Tisza István szobrának pályázatán, mert mint egykor Erzsébetet, úgy most Tiszát is olyan alakban tudta megformálni, mely legjobban megfelel a nemzet eszményének. A nagy nemzeti jellegű alkotásokhoz a kisebb műveknek, képmásoknak, síremlékeknek nagy és jeles sorozata csatlakozik. Mindez együttvéve egy nagy és tiszteletreméltó művészi munka felemelő képét mutatja, s a művészt valóban képviselői jellegű alakjává avatja művészetünk újabb történetének.

Javaslatunkat, amelyet különösen időszerűvé tesz Zala élete főművének, a millenniumi emléknek befejezése, ismételten ajánljuk a Magyar Tudományos Akadémia figyelmébe.

Négyesy László r. t.
Voínovich Géza r. t.

AZ I. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA

LEVELEZŐ TAGNAK:

ECKHARDT SÁNDOR, budapesti egyetemi ny. r. tanárt tisztelettel ajánlom levelező tagnak az I. osztály B) alosztályába. Sokoldalú tudományos munkássága, melyet tavalyi ajánlásunkban közelebbről ismertettünk, újabban a következő értékes tanulmányokkal gazdagodott:

Újfrancia leirő nyelvtan (Eggenberger, 1929. — A maga nemében úttörő kísérlet!) — Franco-Hungarica (a Mélanges Baldensperger-ben, Páris, 1930, megjelent tanulmány). — Le nom français des Hongrois (Revue des Études Hongr. et Finno-Ougr. VI.). — A magyarok francia neve (Magyar Nyelv, 1929). — Középkori természetszemlélet a magyar költészet-

ben (Egy. Philol. Közl. 1929). — Magyar humanisták Párizsban (Minerva, 1929). — Le Térence janséniste de Molière (Revue de Cours et Conférences, 1929).

Tavalyi tagválasztásunkkor az I. osztály szavazata megmutatta, hogy ez osztály szívesen látná őt tagjai sorában. Mély tisztelettel kérjük a Tekintetes Akadémiát, méltóztassék figyelembe venni e tényt, valamint tavalyi, indokolt ajánlásunkat s a kitűnő fiatal tudós itt bemutatott, újabb, igen érdemes, buzgó munkásságát.

Horváth János I. t.

Hozzjárulunk : Színnyei Ferenc r. t.
Solymossy Sándor I. t.
Thienemann Tivadar I. t.
Baros Gyula I. t.

GYÖRGY LAJOS dr.-t, a Kolozsvári Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Szemináriumának vezetőjét, az Erdélyi Múzeum-Egylet és az Erdélyi Katholikus Akadémia főtitkárát, a Szent István-Akadémia tagját, a volt kolozsvári magyar Tanárképző Intézet tanárát alulírottak ajánljuk Akadémiánk első osztályának B) alosztályába.

György Lajos tudományos munkásságának a következő három területét állapíthatjuk meg :

1. Heinrich Gusztáv, de különösen Katona Lajos nyomán kezdettől fogva nagy buzgalommal és nagy sikerrel műveli az összehasonlító tárgytörténetet, s régi magyar irodalmunk néhány emlékét sikerült is a jelentőségét megillető gazdag és széles vonatkozású háttérbe állítania. Ilyen tárgyú dolgozatai : a *kevély császár* világszerte elterjedt mondájának magyar széphistóriájáról, *Jovinianusról* irt értekezése (IK. 1918); a hozzánk is eljutott két középkori lovagregény, *Szép Magelona* és *Octavianus* méltatása (Kolozsvár, 1911; IK. 1914); ilyen természetű, a népszerűségét mai napig megtartó *Genovéa-népkönyv* (IK. 1929) eredetének, történetének és magyar nyomainak összeállítására s az ismeretlenségből kiemelt XVII. századi *Sibylla-népkönyvünkről* irt dolgozata (Pécs, 1929), amelyben a középkori eschatologikus szellemet őrző négy nevezetes mondai motívumra mutatott rá. E két utóbbi dolgozat értékét emeli még az is, hogy a Genovéa- és Sibylla-kérdésnek hasonló összefoglalása a vele legközelebbi kapcsolatban levő német irodalomtörténetben sem található meg. Hasonló alapon emelte ki két dialogusunk szellemtörténeti jelentőségét is (*Két dialogus régi magyar irodalmunkban*, Kolozsvár, 1929). A fent jelzett emlékeknek közvetlen forrásait

is megkereste s közülök az unikumokat betűhiv szöveggel ki is adta (*Jovinianus, Magelona, Sibylla, Szent Péter dialogus*).

Másik tárgyköre a magyar regény nyomainak kutatása a Jósikát megelőző félszáz esztendőben. A kérdéssel két évtizede foglalkozik, itthon és Berlinben rengeteg anyagot tekintett át. Eddigi dolgozataiban (*Kónyi és D'Aulnoy, Kolozsvár, 1911; Egy fejezet regényirodalmunk történetéből, EPhK, 1913; Egy állítólagos Pancsatantra-származék irodalmunkban, Kolozsvár, 1929; A francia hellénizmus hullámai az erdélyi magyar szellemi életben, Kolozsvár, 1930 stb.*). Egy pár igen érdekes részletet világitott meg, főképen a német eredetű regényeket (kb. 150 drb.) sikerült a maguk teljességében összeállítania (Ung. Jahrbücher, 1928). A közel jövőnek terve a nagyobbszabású összefoglalás elkészítése.

Az anekdota-kutatás terén meg épen úttörő munkát végzett György Lajos. Még folytatásra váró eddigi három dolgozatában (*Anekdoták forrásai, Irodalomtörténet, 1929; Poggio- és Arlotto-elemek a magyar anekdota-irodalomban, Budapesti Szemle, 1929; Andrád Sámuel elmés és mulatságos anekdotái, Kolozsvár, 1929*) először foglalkozott a magyar anekdotakincs európai kapcsolatainak kimutatásával. Csupán e területen eddig több mint 70 nemzetközi motívum magyar változatára utalt.

2. Irodalomtörténeti munkásságának második területe az elszakítás után önállóságra utalt Erdély magyar szellemi életének feldolgozása. Itt egyrészt az anyag bibliografiai és statisztikai feldolgozásában buzgólkodott (*Az erdélyi magyar irodalom bibliografiája, Kolozsvár, 1925 és 1926; A romániai magyar időszaki sajtó öt esztendeje, Kolozsvár, 1924*), másrészt — mint a Pásztortűz akkori szerkesztője maga is benne élve az irodalmi életben — több magyar, francia és német nyelvű összefoglalásban (*Az erdélyi magyarság szellemi élete, Budapesti Szemle, 1926; La vie intellectuelle des Hongrois de Transylvanie, Páris, 1928; Das geistige Leben der siebenbürgischen Ungarn seit 1914, Klingsor 1926 és Ung. Jahrbücher, 1923*) ismertette az elnyomás alatt élő erdélyi magyarság szellemi életét. Ezeknek a dolgozatainak a maguk idejében öntudatot keltő feladatuk volt s az a célzatuk, hogy a magyarságnak, műveltségében bizva, csüggednie nem szabad.

3. György Lajos tudományos munkásságának külön fejezete szerkesztői tevékenysége. Ötödik éve szerkeszti az Erdélyi Irodalmi Szemlét, s sikerült benne megteremtteni a leszakított területek egyetlen tudományos folyóiratát, amely mind a mai napig a magyar tudományosságnak Erdélyben

egyetlen irányadó szerve és megnyilatkozása. A folyóirat jelentőségét az új életre ébredő Erdélyi Múzeum-Egylet is elismerte, amikor a jelen évben a maga régi Erdélyi Múzeum-át (42. évf.) azon az erkölcsi, tudományos és anyagi alapon támasztja fel, amelyet az Erdélyi Irodalmi Szemle az elmúlt években szerzett. Az EISz mellett 1926-ban megindította az Erdélyi Tudományos Füzeteket, amelynek eddig 21 száma jelent meg.

György Lajos ezzel a sokirányú, gazdag, mélyreható munkásságával méltán rászolgált a levelező tagsággal való kitüntetésre, és meg vagyunk győződve arról is, hogy munkásságát Akadémiánk körén belül még értékeőbb eredmények követik.

Császár Elemér r. t.

Papp Ferenc l. t.

Solyomossy Sándor l. t.

PAIS DEZSŐ dr.-t, a budapesti Kir. M. Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karának Magyar Nyelv-tudományi Intézetéhez beosztott középiskolai tanárt, a Középiskolai Tanárképző-intézet előadóját, az I. osztály B) alosztályába levelező tagnak ajánljuk.

Pais munkássága, amint dolgozatainak tudományágak szerint összeállított és mellékelve beterjesztett jegyzékéből is kitétszik, részint tisztán magyar irodalomtörténeti irányú, részint pedig az irodalomtörténet, történettudomány és nyelvtudomány olyan ágaiban mozog, amelyeknek eredményes művelése épen az ő többoldalú és különleges érdeklődését és készségét követeli meg.

Tudományos tevékenységét a magyar irodalomtörténet-írás terén kezdte meg. Számos éven át foglalkozott báró Kemény Zsigmonddal, s a legnagyobb gondal igyekezett felkutatni a Kemény életére és írói működésére vonatkozó adatokat. E munkálatai eredményeiből több értekezés került nyilvánosságra. Közülük legjelentősebb az, amely „Báró Kemény Zsigmond és az irodalmi élet” címen jelent meg 1911-ben. Ez bizonyos mértékig nálunk kezdemény számba megy a tekintetben, hogy a kollektív lélektan szempontjait az irodalmi jelenségek magyarázatára alkalmazza. Pais munkájával nem egy tekintetben hozzájárult Kemény bonyolult egyéniségének megértéséhez, és — ami addig hiányzott — szerves képet rajzolt a 40—50-es évek irodalmi életéről.

Az összehasonlító magyar filológia köréből két tanulmányát emeljük ki. Egyikben felfogás-, motívum- és szöveg-

megfelelések alapján Madách Ember Tragédiájának rokonságát és összefüggését mutatja ki Lamartine „La chute d'un ange-Jocelyn“-koncepciójával. A másokban pedig Janus Pannonius Eranemusáról állapítja meg, hogy az tulajdonképpen a legkülönbözőbb latin költőknek a szelekre vonatkozó helyeiből készült cento-szerű összeállítás.

A latin szövegkritika területén jár „Bellarad légvára“ című cikke, amely az Anonymus egyik helyének behatóan indokolt korrekturájával e helyhez fűződő több téves magyarázatot és következtetést dönt meg.

Magyar Anonymus címen közzétett Anonymus-fordítása Szabó Károly archaizáló és az eredetihez szó szerint ragaszkodó fordítása után arra törekszik, hogy a XII. századi író gondolatait a mai művelt köznyelven tolmácsolja. S ezt a célját valóban sikerrel oldja meg a minden ízében művészi stilizálással, de e mellett a lélek szerint való tartalom hű feltüntetésével. A munka mint szépirői teljesítmény is komoly értékkel bír. A fordításhoz csatolt gazdag tárgyi és nyelvi jegyzeteivel a magyar őstörténeten és nyelvtudományon kívül szolgálatot tett a magyar irodalomtörténetírásnak is. A munka bevezetésében pedig egész csomó irodalomtörténeti természetű és jelentőségű észrevételt közöl.

A múlt év folyamán megjelent az Ó-magyar Olvasókönyv, amelyet *Pais Jakubovich Emil* társunkkal együtt állított össze. A mű, amely a Jókai-kódex előtti kor nyelvemlékeit mutatja be, azzal, hogy korai szöveg-emlékeinket nemcsak mintaszerű pontossággal, hanem teljes filológiai apparátussal közli, az irodalomtörténeti vizsgálatnak és az irodalomtörténet felső oktatásának nélkülözhetetlen segédeszköze. A bevezető tanulmánynak a nyelvemlék-típusokat tárgyaló fejezete számos olyan adatot és észrevételt foglal magában, amely irodalmunk fejlődésének kezdeteit több tekintetben egészen új megvilágításban tünteti fel. A szerzőknek e fejtegetésekben megnyilvánuló felfogása jelentős lépés az eddig nem eléggé értékelt ősi magyar műveltség és szellemi élet felfedezése terén.

Történelmi és művelődéstörténelmi tanulmányokat is folytat. Ezeknek terméke pl. „Les rapports franco-hongrois sous le règne des Árpád“ című dolgozata. A szétszórt ismereteknek összefoglalása és több pontban való kiegészítése több oldalról új világlátásban tünteti fel az Árpád-kort.

Nyelvészeti eredményeit nagy részben a történelem, a művelődéstörténelem anyagának és szempontjainak körütekintő felhasználásával éri el, de viszont nem mulasztja el a nyelvészeti eredményeket értékesíteni más tudományok

számára is. Elég hivatkoznunk „Régi személyneveink jelentés-tana“ című dolgozatára. Ez a mellett, hogy első rendszerezési kísérlet a magyar tulajdonnév-tudományban, egyszersmind tele van olyan vonatkozásokkal és megállapításokkal, amelyek a IX—XIII. századi magyarság gondolat- és hitvilágának, műveltségének és társadalmi viszonyainak ismeretéhez nélkülözhetetlen adalékok.

Tanulmányait kiegészítik adatközlései.

Irt több ismertetést, bírálatot. Ezekben nem elégszik meg a regisztrálással, hanem a tárgyalt művek kapcsán önállóan is kérdéseket old meg, úgyhogy fejtegetései gyakran essai-szerűen kikerekednek. Egyikben pl. orosz fordítás-irodalmunkról ad áttekintést; másutt a filológiai és történet-tudományi módszernek lényegében való azonosságát fejti ki és több megjegyzést tesz középkori gesta- és krónika-irodalmunk folytonosságáról, kollektív mozzanatairól és szerzői egyéniségeiről.

Pais bizonyára gyakran nem a szorosabb értelemben vett irodalomtörténetet vagy nyelvészetet műveli, mert a szűkséghez képest van bátorsága kibontakozni amannak és emennek a tudományágnak szűkebb probléma- és tárgyköréből. De mindenkor és mindenekfelett filológus, aki az irodalom-történet, nyelvtudomány, általában a szellemi tudományok terén gyökerében egységes módszer szerint dolgozik: szilárd és világos elvek szerint folytatott filológiai aprómunka útján jut el a szintézishez.

Ezek alapján legteljesebb mértékben meg vagyunk győződve, hogy Pais rászolgált arra a kitüntetésre, hogy Akadémiánkban helyet foglalhasson, s bizalommal reméljük, hogy e véleményünket a Tekintetes Akadémia is jóvá fogja hagyni.

Budapesten, 1930 február 23-án.

Dézsí Lajos r. t.

Víszota Gyula l. t.

Zlinszky Aladár l. t.

Thienemann Tivadar l. t.

Bajza József l. t.

AZ I. OSZTÁLYBA

KÜLSŐ TAGNAK:

MERKER PÁL dr.-t, a boroszlói tudományegyetemen az újabb német irodalomtörténet rendes tanárát külső tagul ajánljuk az első osztályba.

Merker Pál munkásságát tudományunkban, az irodalomtörténetben, nálunk is jól ismerik és nagyrabecsülik, mivel az, kiemelkedve a részletkutatásokból, egyetemes jellegű irodalomtörténeti és módszertani kérdések felé fordul. Ilyen kérdéseket már a háború előtt is érintettek, de csak alkalmilag, tervszerűen a nagy katasztrófa után kezdtek velük foglalkozni, amikor tudományunkban is, mint a szellemi tudományokban általán, az eddig uralkodó pozitívizmust háttérbe szorította az idealisztikus fölfogás, az analizist a szintézisre való törekvés, s az egyéni szemléelő módot a szellemtörténeti. Ennek az iránynak egyik legkiválóbb harcosa a német tudományos világban Merker Pál. Dolgozataiban nagy nyomatékkal utalt arra, hogy az irodalom életének tudományos vizsgálatában a személyi mozzanaton túl a személy fölöttire is rá kell irányítani a figyelmet, s minden korszak irodalmi termését annak szellemi valójából kell megérteni. Így jutott el a tárgy- és stíltörténeti szempontok jelentőségének kérdéséhez, s hozzájuk csatolta, mint a maga sajátos fölfogásának eredményét, a rendkívül gyümölcsöző szociológiai szempontot.

Nagy érdeme Merkernek, hogy elkerülve társainak szélsőséges álláspontját, az új szemléleti mód nagy jelentősége mellett nem tagadja meg a régi értékét sem — a filológiai módszer érdemeit p. o. alig emelte ki szebben valaki, mint ő. Innen van, hogy nemcsak irodalomtörténeti és módszertani könyvei és dolgozatai (a legjelentősebbek: *Der Ausbau der deutschen Literaturgeschichte*. [1920.]; *Neue Aufgaben der deutschen Literaturgeschichte* [1921.]; *Neuere deutsche Literaturgeschichte* [1922.]) alapvetők, hanem mintaszerűek az irodalomtörténet egyes speciális kérdéseit tárgyaló művei is (a legjelentősebbek: *Von Goethes dramatischem Schaffen* [1917.]; *Gedichte Hans Sachsens* [1920.]; *Der Verfasser des Eccius Dedolatus u. and. Reformationsdialoge* [1924.]: tudományos alapossága és módszertani biztossága, ítélő ereje és kiművelt ízlése mindig értékes, maradandó megállapításokra vezet.

Külön kell kiemelnünk imént befejezett hatalmas vállalatát, a W. Stammler társaságában szerkesztett három nagy kötetre terjedő *Reallexikon der deutschen Literaturgeschichte-t*

(1925—1929). Merker eszméje volt a német irodalomtörténet eredményeinek ez a nagyszabású összefoglalása; jórészt az ő vezetése alatt s egészen az ő irányításában, a legkiválóbb német irodalomtörténetírók közreműködésével, valóban a német tudományosság standard munkája lett.

Merker megválasztásával nemcsak egy érdemekben és eredményekben gazdag tudományos pályát tüntetne ki Akadémiánk, hanem egy olyan külföldi tudóst is, aki nemzetünket csodálja és a magyar tudományosságot és irodalmat igen nagyra becsüli.

Petz Gedeon r. t.

Császár Elemér r. t.

Bleyer Jakab l. t.

Thienemann Tivadar l. t.

A II. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA

RENDES TAGNAK:

ANGYAL PÁL l. tagot, a budapesti Tud. Egyetem ny. r. tanárát rendes taggá ajánljuk.

Angyal Pált a tek. Akadémia 1909-ben választotta levelező taggá. Az azóta eltelt 20 év alatt Angyal Pál lankadatlan buzgalomával, szaktudománya körébe vágó nagyszámú és nagyértékű munkájával nemcsak előrevitte a magyar büntetőjogi tudományokat, de ennek egyik vezető egyéniségévé izmosodott. Az u. n. új klasszikus irányynak, mely tiszteletben tartja a büntetőjog kipróbált alapelveit, de a modern törekvéseket, a haladó életviszonyok követelményeit is folyton szem előtt tartja s ezekhez képest a büntetőjog tökéletesítését célzó reformkérdéseket is szeretettel és megértéssel tárgyalja, ennek a ma leghelyesebb irodalmi iskolának egyik legkiválóbb képviselője Angyal Pál.

A lefolyt 20 év alatt megjelent nagyobb, kisebb munkáinak felsorolása oly nagyterjedelmű lenne, hogy ettől, éppen emiatt kell eltekintenünk. Ezért csak a legjelentősebb munkáit soroljuk fel.

1. Legnagyobb műve: *A magyar büntetőjog tankönyve*, melynek II. kiadása 1909-ben jelent meg két vaszkos kötetben, a III. kiadásnak az első kötete pedig 1920-ban látott napvilágot. E nagy munka második részét, mely az anyagi büntetőjog különös részét tárgyalja, szerző újból és teljesen átdolgozva kívánja kiadni és pedig az eddigit hatalmasan felülmuló terjedelemben. Az egyes bűncselekmény-csoportokat

ugyanis önálló füzetekben bocsátja közre. Tervezete szerint 25 ilyen nagy füzet lesz az egész anyag feldolgozása. Ez ideig hat vaskos füzet jelent meg, u. m.: 1. A becsületvédelmi törvényről. 1927.; 2. Az ember élete elleni bűncselekményekről és a párviadalról. 1928.; 3. A testi sértésről és a közegészség elleni büntettekről és vétségekről. 1928.; 4. Az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló törvényről. 1928.; 5. Az okirathamisításról stb. 1929.; 6. A személyes szabadság megsértéséről és a titok büntetőjog védelméről. 1929. Az eddig megjelent füzetek bizonyosságai annak, hogy itt a magyar anyagi büntetőjog oly széleskörű, tudományos kifejtéséről, de a birói gyakorlatot is teljes részletességgel feldolgozó nagy munkáról van szó, aminő eddig a magyar szakirodalomban nem jelent meg.

2. Második nagy műve: *A magyar büntetőeljárás jog tankönyve*. I. kötet 1915, II. kötet 1917. Ennek, a szintén kiváló tudományos értékű nagy munkának jellemzésére elég azt felemlítenünk, hogy Akadémiánk ezt a művet 1916-ban a Sztrókay-díjjal tüntette ki.

3. Rendkívül becsesek Angyal Pálnak az anyagi büntetőjog köréből irt nagyobb monografiái. Ezek közül a nagyobb terjedelműek:

a) A titok védelme az anyagi és alaki büntetőjogunkban. A Magyar Jogászegylet által a Fayer László-díjjal koszoruzott pályamű. 1909. 172 l.

b) Visszalépés a kísérlettől, eredményelhárítás és jóvátétel. 1910. 79 l. Akadémiai székfoglaló értekezés.

c) A büntetőjog néhány vezérelve Aquinói szent Tamásnál. 1911. 21 l.

d) Fiatalkoruak és a Büntetőnovella. 1911. 112 l.

e) A Büntetőnovella II. fejezetének s a végrehajtási rendeletnek magyarázata. 1911. 242 l.

f) Az 1909. évi osztrák büntetőjavaslat. 1911. 110 l.

g) A felbujtás kísérlete. 1912. 12 l.

h) Shakespeare alakjai büntetőjogi szempontból. 1913.

i) A hadviselés érdekei ellen elkövetett bűncselekményekről szóló törvény magyarázata. 1915. 83 l. Ennek második kiadása 1916.

j) A visszaható erő az anyagi büntetőjogban. 1916. 84 l.

k) A fiatalkoru büntettesek és a háboru. 1917. 18 l.

l) Jágó és a kriminalpsychologia. 1918. 20 l.

4. Ugyancsak büntetőjogi tartalmuak azok a rendkívül nagyszámu (száznál többre tehető) előadások, iránycikkek, melyeket részint a patronage-, részint a gyermektanulmányi ügy, részint a fiatalkoru bűnelkövetők erkölcsi megmentése

vagy büntetőjogi kezelése kérdéseiben és a leánykereskedés (traite des blanches) elleni küzdelem kérdéseiben tartott, illetőleg irt, melyekkel ezeknek a kérdéseknek tudományos és törvényhozási megoldását nagyban előrevitte.

5. Nagyértékűek a büntetőjogi halottainkról (Baumgarten Izidor, Edvi Illés Károly, Zsitvay Leó, Degré Lajos, Vajkó Pál, H. Gross, J. Kohler) készített nekrológjai.

6. Kiváló szolgálatokat tett a m. kir. igazságügyminiszteriumnak számos törvénytervezet készítésével, valamint törvényjavaslatokra tett bírálataival.

7. Kézirat gyanánt több kiadásban megjelent Jogbölcészeti előadásainak szövege. III. kiad. 1918. 309 l., IV. kiad. 1922. 129 l.

8. Buzgó művelője a szociológiának is. E tárgykörből megjelent tőle: Szociológia. II. kiadás, 1924. 156 l. Ezenkívül nagyszámu előadás és cikk különböző szociológiai problémákról.

9. Szerkesztője egyetlen tudományos jogi folyóiratunknak, a Magyar Jogi Szemlének, valamint a Jogi Szemle Könyvtárának.

10. Irányítása mellett jelenik meg a dr. Bogsch Árpád szerkesztésében az „Angyal-Szeminárium kiadványai“ című füzetes gyűjtemény.

Ennyi és ily széleskörű irodalmi tevékenység s különösen a büntetőjogi tudomány két ágának, az anyagi jognak és az eljárásjognak a művelésében kifejtett kivételesen nagyarányú és eredményes működése folytán Angyal Pál kétségtelenül igényt tarthat a tek. Akadémia rendes tagságára. Fiatalos tetterejétől még számos nagyértékű becses munkát és szolgálatot várhat a tek. Akadémia.

Mindezek alapján melegen ajánljuk Angyal Pálnak rendes taggá való megválasztását.

Budapest, 1930 február 26.

Finkey Ferenc r. t.
Kolosváry Bálint l. t.
Ereký István l. t.
Illés József l. t.

Tisztelettel alulirottak újból ajánljuk **JANKOVICH BÉLA dr.** ny. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak a II. A) alosztályba rendes tagnak való megválasztását. Jankovich Béla nemcsak régi művelője a közgazdaságtan kérdéseinek, hanem régi tagja is Akadémiánknak. Sohasem kereste a könnyű irodalmi sikereket, hanem mindig az elmélet ama kérdései felé fordult, melyek a legnagyobb elmélyedést ki-

vánják. Sokoldalú — a matematikai-természettudományi területre is kiterjedő — képzettségének látószögéből igyekezően megragadni a közgazdasági elmélet kérdéseit, önálló irányt képvisel nálunk kutatásaival, hol a Jevons-Walras-féle matematikai közgazdaságtan iránya csak legújabbán kelt nagyobb érdeklődést.

Mindezeknél fogva bátrak vagyunk tavalyi ajánlásunkat megújítva, Jankovich Béla I. tag úrnak rendes taggá való megválasztását javasolni.

Budapest, 1930 február 10.

Gaal Jenő r. t.

Fellner Frigyes I. t.

Heller Farkas I. t.

Navratil Ákos I. t.

A Magyar Tudományos Akadémia II. osztályában megüresedett rendes tagsági helyek egyikére **POLNER ÖDÖN**-t, a szegedi m. kir. Ferenc József Tudományegyetem ny. r. tanárát, a Magyar Tud. Akadémia levelező-tagját ajánljuk.

Polner Ödönnek „*Magyarország és Ausztria közjogi viszonya történelmi kifejlődésében és jelen alakjában*“ című munkájáról annak idején a kritika megállapította, hogy a munka „*minden részét gondos tanulmány, a nagy kérdés minden oldalu kifejtése, erős boncoló ész, jogászai gondolkodás s a már-már kivesző magyar közjogi érzék jellemzik;*“ hogy „*nincs benne szolgálai függés a külföldi tudománytól*“; s hogy „*az európai tudomány színvonalán állva, . . . közjogi tradícióink szellemében nemzetiesen gondolkodik s meg tudja találni azt az arányt, amelyben az európai általános jogfejlődés a hazait módosítja*“. (V. ö. Concha Győző: Hatvan év tudományos mozgalmi között. 619—645. old.)

Ugyanezen értékes tulajdonságokat találhatjuk fel Polner Ödönnek azon tanulmányaiban, amelyeket levelező-taggá történt megválasztása óta tett közzé.

Kisebbs tanulmányaiban egyrészt *A lengyel kérdés közjogi vonatkozásait* rajzolja biztos vonásokkal (Bud. Szemle, 1918 május) s másrészt azt az egész jövőnkre kiható kérdést fejtegeti, hogy mekkora szerepe van a magyar állam megalakításában és fenntartásában a *nemzeterőnek*? (Széphalom, 1929. évf. Állami létünk és a nemzeti királyság. 18. old.)

Két nagyobb tanulmánya közül az egyik német nyelven az Ungarn című gyűjteményes munkában 1917-ben jelent meg „*Das Staatsrecht des Königreichs Ungarn und seiner*

Mitländer“ cím alatt (214—267. old.); a másikat a római *Istituto per l'Europa orientale* adta ki 1929-ben *La Costituzione attuale dell'Ungheria* cím alatt (49 oldal).

A német munka a háboru *előtti* nagy Magyarország állami *önállóságát* iparkodik a német tudományos világ előtt kidomborítani s a háboru *előtti* alkotmányunk tömör ismeretetését nyújtja. Az olasz munka egy, a trianoni békekötés hatása alatt elterjedt *tévhitet* akar kiirtani s azokkal szemben, akik a magyar államot a világháboruban győztes nagyhatalmak alkotása gyanánt fogják fel, — az *ezer éves* magyar államnak, Európa egyik *legrégibb* államának a *mai* alkotmányát ismerteti a tőle megszokott *tömör* és *világos* szövegezésben.

Kiemelve azon *nagy* szolgálatokat, amelyeket német és olasz nyelven megjelent munkáival a magyarság ügyének s a magyar közjog tudományának tett, — a *legmelegebben* ajánljuk, hogy a Tekintetes Akadémia Polner Ödön levelező-tagot rendes tagjainak a sorába beválassza.

Kelt Budapest, 1930 február 28-án.

Concha Győző ig. és r. t.

Finkey Ferenc r. t.

Angyal Pál l. t.

Illés József l. t.

Erekly István l. t.

Tomcsányi Móríc l. t.

LEVELEZŐ TAGNAK:

A II. osztály A) alosztályába levelező tagul, mély tisztelettel van szerencsénk ajánlani **KUNCZ ÖDÖN dr.**, budapesti kir. m. Pázmány Péter tudományegyetemi nyilvános rendes tanárt, kinek a *magyar kereskedelmi és váltójog* terén 1909 óta kifejtett rendkívül sokoldalú, terjedelmes és nagybecsű tudományos munkássága sokszorosan érdemessé tette őt arra, hogy Akadémiánk tagjai közé elhivatva, kiváló tudását, szakképzettségét és munkaerejének teljességét az Akadémia tudományos életében is érvényesíthesse.

Korábbi ajánlásai alkalmával a Tekintetes Akadémiához benyújtott előterjesztések részletesen ismertették Kuncz Ödön dr. tudományos tevékenységének valamennyi vonatkozását. E helyen és ez alkalommal csak a leglényegesebb szempontok kiemelésére szorítkozva — elsősorban is azt óhajtanók hangsúlyozni, hogy b. e. néhai Nagy Ferenc elhunytá óta, Akadémiánkon, a kereskedelmi és váltójognak speciális képviselője nincs s az a legkifejezettebben közvetítő tudományág, mely

az újonnan szervezett jogtudományi bizottság működését a közgazdasági bizottsághoz hozzáfűzheti: jelenleg gazdát-lannak tekintendő.

A kereskedelmi társaságok tanának, mai hazai irodal-munkban, Kuncz Ödön, vitathatatlanul a legkiválóbb mono-grafistája s szaktudományának nemcsak a belföldön, de a külföld tudományos közvéleménye előtt is legelismertebb művelője. Több kiadásban megjelent két kötetes, hatalmas kézikönyve a magyar kereskedelmi és váltójogról — új fel-fogásban és a gazdasági élet jelenségeinek, a gazdaságpolitikai és merőben gyakorlati szempontoknak eddig szokatlanul gazdag felhasználásával és értékesítésével készült munkálat, mely egymagában is teljes tanuságot nyújthat szerzőjének rendkívül intenzív civilisztikai és közgazdaságtani képzett-ségéről

Külön is ki kell emelnünk Kuncznak az értékpapírok problémája körül kifejtett tudományos kutatásait és elért, értékes eredményeit, valamint azt a nagybecsű kodifikatorius tevékenységet, mely a részvénytársaságokról, szövetkezetekről és a korlátolt felelősségű társaságokról szóló tervezetet és indokolását az ő nevéhez és tudós egyéniségéhez kapcsolja hozzá.

A korlátolt felelősségű társaságok és csendes társaságok kodifikációjára nézve 1928-ban kapott megbízatása alapján készített újabb tervezete, alapelveivel és újításaival együtt — ma már, mint az 1930. évi Országos Törvénytárba beiktatott V-ik törvénycikk vált jogrendszerünk organizmusának ki-egészítő részévé.

Tudományos és önállóan megjelent munkái közül ki-emelendőknek tartjuk:

„Alaptőke-felemelés“ c. monografiáját (Budapest, 1911). — „Az osztalékjog és a fiktív osztalék, 1913.“ — „A részvény-bevonás és az élvezeti részvény, 1914.“ — „Törvénytervezet a részvénytársaságról, 1917.“ — „A magyar kereskedelmi és váltójog vázlata“ (két kötet, több kiadásban). — „Bevezetés a jogtudományba, 1924.“ — „Az aranymérleg problémái és Rendelettervezet a kereskedők mérlegének aranykoronában készítéséről, 1925.“ — „Törvénytervezet a részvénytársaságról, a szövetkezetéről és a korlátolt felelősségű társaságról, 1926.“ s ezeken kívül ötvenet jóval meghaladó számban, a részben német nyelven közzétett kisebb értekezéseit és cikkeit, meg-jegyezve, még, hogy Kuncz Ödön dr. 1929-től kezdve átvette a kereskedelmi jog egyetlen magyar szaklapjának a „Keres-ke-delmi Jog“-nak főszerkesztőségét, miután a folyóiratot tiz megelőző éven át, mint szerkesztő irányította és emelte fel

önzetlen, fáradságot nem ismerő munkásságával virágzásának mai magas színvonalára.

Mély tisztelettel a Tekintetes Akadémia készséges szolgálói
Budapest, 1930 február 18-án

Finkey Ferenc r. t.

Illés József l. t.

Kolosváry Bálint l. t.

Vitéz Moór Gyula l. t.

MATTYASOVSZKY MIKLÓS-nak, az Országos Földbirtokrendező Biróság tanácselnökének, mint az agrárpolitika kiváló művelőjének levelező taggá választását már a mult évben voltunk bátrak ajánlani.

Mattyasovszky a magyar közgazdasági irodalomnak immár több mint három évtized óta szorgalmas munkása. Különösen mint agrárpolitikus tünt ki úgy tudásának elméleti megalapozottságával, mint pedig gyakorlati felkészültségével. Bár munkáit tudományos közvéleményünk mindig a magyar agrárpolitikai irodalom legkiválóbbjai közé tartozónak ismerte el, Akadémiánk eddig még nem honorálta sikeres és fáradhatatlan munkásságát. Minthogy úgy véljük, hogy Mattyasovszky kitaró és magas színvonalon álló tudományos munkásságával rászolgált arra, hogy Akadémiánk levelező tagsággal tüntesse ki és buzdítsa irodalmunk fejlesztése érdekében további munkásságra, minthogy továbbá Mattyasovszkyban Akadémiánk is szorgalmas munkást nyerne, tisztelettel megújítjuk megválasztására irányuló mult évi ajánlásunkat.

Budapest, 1930 február 10 én.

Gaal Jenő r. t.

Fellner Frigyes l. t.

Heller Farkas l. t.

Navratil Ákos l. t.

A Tekintetes Akadémia II. osztályának A) alosztályában megüresedett egyik levelező tagsági helyre, tisztelettel alólírottak, megválasztásra ajánljuk **SZLADITS KÁROLY dr.-t**, a kir. m. Pázmány Péter tudományegyetem nyilvános rendes tanárát s a *magyar magánjog* legkiválóbb és legelismertebb tudományos kutatóinak egyikét.

Három évtizedet meghaladó lankadatlan tudományos munkásság szinte elkésett honorálását látnók abban, ha a Tekintetes Akadémia Szladits Károly dr.-nak egyre fokozódó tudományos tevékenységét az Akadémia gremiumába való

beválasztásával saját ideális céljainak érdekében leköthetné s ezzel együtt nagy mértékben járulna hozzá az újonnan életrehívott régi „törvénytudományi osztály” — a múlt év folyamán megszervezett Jogtudományi Bizottság feladatainak és munkaprogramjának biztosításához és előmozdításához.

Eltelkintve attól a mélyre legyökerező hatástól, melyet Szladits Károly dr., mint egyetemi professzor a szó legnemesebb értelmében vett tudományos képzés terén, a jövő tudós generációinak felnevelése és irányítása tekintetében teljes sikerrel tudott élő valóságként érvényesíteni: önálló munkáinak, dolgozatainak és értekezéseinek, cikkeinek hosszú sorozata, a magyar magánjog irodalmában a legtekintélyesebb és legsúlyosabb pozíciók egyikét biztosította számára s emellett felbecsülhetetlen és folyamatosságában meg nem szakított szolgálatokat tett élethivatása kezdetétől fogva már annak az óriási jelentőségű munkálatnak előkészítésében, melyet a magyar magánjognak a múlt század végén újr felvett kodifikációja képvisel.

Mellékes, hogy a kódex tervezetei és javaslatai megérik-e valaha a munka koronáját, a törvénné válás végcéljának megvalósulását. Bizonyos annyi, hogy ezek a munkálatok, melyekben Szladits Károlynak közreműködése egyre táguló körben érvényesült: a szokásjog fejlődésére már is szinte felmérhetetlen befolyást tudtak gyakorolni.

Mint professzort és a tudománya hirdetőjét a tanítványokhoz való legszorosabb és legmelegebb kapcsolat jellemzi; mint tudományos írot a kérdések mélyébe behatoló analitikus képesség, együtt a synthesisek iránti teljes hajlamossággal; irómodora, frazeológiája ragyogó — azért, mert átlátszó, világos és a legnehezebb fogalmak megrögzítésénél is kétségeket kizáróan érthető; okfejtéseinek könnyedsége, logikájának beretvaélen forduló biztossága és határozottsága: ékesen szóló bizonyítékai annak, hogy a jog csakugyan a jónak és méltányosnak, az egyszerűségében legnagyobb igazságosságnak a művészete.

Irodalmi tevékenységének eredményeiül — távol attól, hogy kimerítő bibliografikus összeállítást adhatnánk — ide jegyezzük a következő és önállóan megjelent munkáit:

„A házasságkötés szabályai, 1899.“ — „A magyar magánjog vázлата“, (1902 és azóta több kiadás). — „Az egyesületi jogról, 1903.“ — „Az örökös jogállása.“ (Fodor-féle Magánjog V-ik köt., 1905). — „A jogok keletkezéséről, módosításáról és megszűnéséről“, (U. o. I. k.) — „Az osztrák polgári törvénykönyv novella javaslatáról, 1908.“ — „Az eladó szavatossága.“ — „Munkásbiztosítás és magánjogi

kártérítés, 1910.“ — „A hagyományos felelőssége az örök-hagyó tartozásaiért.“ — „Dologi jog, 1930.“ — 1914 óta szerkesztője a „Magánjogi Döntvénytárnak“; 1922—24. években a „Békejog és Békegazdaság“ c. folyóiratot szerkesztette s ugyancsak az ő szerkesztésében jelent meg 1928-ban az 1901—1927. éveket felölelő „Magánjogi birói gyakorlat“ c. gyűjtemény.

Azzal a meggyőződéssel, hogy a Tekintetes Akadémiának nagy céljait szolgáljuk vele: tisztelettel ajánljuk Szladits Károly dr. levelező tagul megválasztását.

Tekintetes Akadémiának készséges szolgálai
Budapest, 1930 február 18-án

Fínkey Ferenc r. t.

Illés József l. t.

Kolosváry Bálint l. t.

Vitéz Moór Gyula l. t.

A II. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA

LEVELEZŐ TAGNAK:

BUDAY ÁRPÁD dr., egyetemi ny. r. tanár, szül. 1879 január 17-én Marosgezsén, Alsófehérvármegyében. Elemi iskola elvégzése után a nagyenyedi Bethlen-kollégiumába került, hol 1898-ban érettségizett.

Egyetemi tanulmányait a Ferencz József tudományegyetemen végezte, hol 1903-ban középisk. tanári, 1907-ben bölcsészeti doktori oklevelet szerzett. Közben egy évig katonászkodott, majd az 1904—5. tanévet a bécsi egyetemen töltötte, hol Bormann professzor szemináriumában felirattannal és római történelemmel foglalkozott, Reisch és v. Schneider professzortól archaeológiát és művészettörténetet, Kubitschek professzortól numizmatikát hallgatott.

Mint II. éves tanárjelölt került az egyetem archaeológiai intézetével kapcsolatos Erdélyi Múzeumi érem- és régiség-tárba, s ny. r. tanárrá történt kinevezetéséig, vagyis félév hiján negyedszázadon át teljesített szolgálatot, az utolsó öt évben, mint a románok által fenyegetett múzeumi gyűjtemények igazgatója.

Több külföldi tanulmányutat tett: 1902—3. telén Szentpétervárott, s az orosz balti-tartományokban töltött két hónapot, különösen az Eremitage gyűjteményeit tanulmányozva. Az 1909—10. tanév első felében bejárta a német-

földi limes egész vonalát, majd a vonatkozó gyűjteményeket és irodalmat tanulmányozva, elsőnek adott teljes képet az ottani limesről, a szakirodalomban. Munkájának nem egy állítását később a vonatkozó monografia is igazolta. A tanév második felében Rómában, Nápolyban és Pompejiben végzett tanulmányokat.

Közvetlenül a háború kitörése előtt érkezett haza görög-földi tanulmányútról, mely az anyaország, Kréta és Kisázsia partvidékén kívül, a sztambuli, szófiai és belgrádi gyűjtemények tanulmányozását is felölelte, s melynek gyümölcseit az Erdélyi Múzeum kömlekeinek közzétételekor, s legújabbban az u. n. trák lovasistenség emlékeire vonatkozó tanulmányiban értékesítette.

A háború alatt — 1917 tavaszától nyár derekáig — Albániában végzett kutatásokat, ezen a régészeti tekintetben valóságos terra incognitán.

Tudományos munkássága jutalmául 1911 májusában a Római tartományok régiségtana c. tárgykörből magántanári képesítést, 1917 október 2-án egyetemi ny. rendkívüli tanári címet nyert, míg végre 1924-ben ny. r. tanárrá neveztetett ki.

A magyarföldi római limes-maradványok, továbbá az erdélyi római-kori emlékek ismertetése terén kifejtett munkássága elismeréséül az „Arch. Inst. des deutschen Reiches“ levelező tagjává választotta.

A most vázolt, most már 30 éves tudományos munkásságnak megfelelő szakirodalmi tevékenység a gyümölcse, mely kb. 2000 lapot, azaz 125 nyomtatott ívet tesz ki, s melynek jelentős része a magyaron kívül francia, illetve német nyelven is megjelent. A jelentősebbeket a mellékelt jegyzék sorolja fel.

Hosszadalmas volna annak részletezése, hogy az itt felsorolt, s a fel sem sorolt tudományos munkásságnak mi az értéke. Kétségtelen azonban az, hogy minden tanulmánya, cikke egy-egy tudományos problémát tárgyal, még olyankor is, amikor — pl. ásatási jelentéseinél — ezt nem várnók. Természetes tehát, hogy minden alkalommal előbbre vitte szaktudományát.

Van azonban Buday Árpád dr. munkásságának olyan iránya is, mely nem szorosan tudományos, de annak megemlítése nélkül hiányos volna az a kép, melyet róla adtunk. Ez a munkásság azt mutatja, hogy a tudományát szerető ember a legnehezebb viszonyok közt is, mikor a viszonyok majdnem tétlenségre kényszerítenék, meg tudja találni azt a munkakört, melyben a köznek, fajtájának hasznos szolgálatot tehet. Ez a munkássága az 1919—24. évekre esik, mikor az

elnyomott erdélyi magyarságnak egyik legodaadóbb tanítója, vigasztalója, s érdekeinek elszánt harcosa volt.

Pósta Béla dr. halála után, 1919 április 19. óta reá hárult az Erdélyi Nemzeti Múzeum érem- és régiséggyűjtésének, a magyar föld és nemzeti múlt emlékei e gazdag tárházának vezetése és főleg megvédelmezése. Feladatának — a legteljesebb önzetlenséggel — személyes szabadságának, s nagy családja hajlékának állandó veszélyeztetése közben, emberül megfelelt. Társadalmi akciót indított, s mintegy millió lejt gyűjtve össze, segítségére ment az államsegély megvonása által megtámadott magyar tanulóknak, s ez által a magyar iskoláknak.

Tanított középiskolában, majd a ref. tanárképzőben, végül a róm. kath. polg. isk. tanárképzőben. Mint az Erdélyi Múzeum-egyesület szakosztályi elnöke rendszeres előadásokat rendezett, melyekből a magyar múlt fénye és becsülete, a jelenhez és jövődőhöz való jogunk tűnt ki. Ezek az előadások, melyeket a szorongatott és lételében megtámadott magyar közönség hétről-hétre tömegesen látogatott, s amelyekből Buday, mint előadó is az oroszánrészt vette ki, akkor és ott nagy jelentőségűek voltak. Ugyanakkor nagy tevékenységet fejtett ki a sajtó terén is. A Kolozsvárott megjelenő *Ellenzék*, *Ujság* napilapok, a *Magyar Nép*, *Pásztortűzek*, *Hirnök*, *Erdélyi Irodalmi Szemle*, *Kultura*, a lugosi Magyar Kisebbség állandóan közölték tudományt népszerűsítő és alkalmi cikkeit, tanulmányait, melyeknek száma 200-nál több, összegyűjtve pedig mintegy 35—40 ívet tesznek ki. Csak azok, amelyeket nevével vagy álnévvel jelzett. Ez irányu munkássága elismerésül hívta el őt az erdélyi négy magyar egyház vezetőiből alakult Felekezeti Tanács bizalma az *Ellenzék*, majd az *Ujság*, „Egyház és Iskola“-rovatának az élére. És ennek volt a következménye, hogy amikor 1924-ben Szegedre költözött, távozását az erdélyi magyar közvélemény az erdélyi magyarság — társadalmi és felekezeti különbség nélkül — súlyos veszteségként könyvelte el.

Szegeden a semmiből intézetet és olyan folyóiratot teremtett, mely a magyar mellett német, illetve francia kivonatokkal jelenik meg, s amelynek révén mintegy 70 szakfolyóirattal van csereviszonyban. E folyóirat jellemzésére elég legyen elmondani azt, hogy első évfolyama hat, legutóbbi — negyedik évfolyama — pedig 20 ív terjedelemben jelent meg. És sem a folyóiratot, sem az abban közzétett ásatásokat nem az állami javadalomból tartják fenn, hanem nagy fáradsággal és odaadással a legkülönbözőbb módokon teremtik elő az ahhoz szükséges fedezetet.

Az elmondottak kétségtelenül igazolják, hogy Buday Árpád dr. úgy tudományos kutató munkájával, mint azok eredményeinek közlésével, e kutatások megszervezésével, nem kevésbé a köz érdekében más tereken kifejtett tevékenységével rászolgált arra a jutalomra, hogy a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választassék. Mint java-korabeli embertől pedig joggal remélhetjük, hogy eddigi érdemeit csak tetézni fogja.

Erdélyi László l. t.

Dr. Buday Árpád fontosabb szakirodalmi munkássága.

A) Önálló művek.

1. *A Fratres Arvales Collegiuma*. Kolozsvár, 1907. 8. 1—56. l., 1—117. l.
2. *A római limes Németországban. Le Limes Romain en Allemagne*. U. o. 1910. 8.
3. *Római felirattan*. U. o. 1914. 8. 1—420. l.
4. *Egyetemes történelem*. I. kötet. Az ó-kor. U. o. 1922. 8. 1—251. l.
5. *Románia története*. Az erdélyi magyar egyházak Felekezeti Tanácsa megbízásából a magyar tannyelvű középiskolák VIII. osztálya számára. *Kézirat*. A hivatalos bírálat „idegen szempontjai“ miatt nem engedélyezte.

B) Cikkek, tanulmányok.

1. *A Collegium Fratrum Arvalium történetéhez*. Erd. Muz. 1906. 241—248. l.
2. *A Collegium Fratrum Arvalium szervezete*. U. o. 1907. 85—110. l. Megállapítja, hogy a collegium újjászervezése Kr. e. 36—30 közt történt, s feladata volt az Ambarvaliaival kapcsolatos ünnepi feladatai egy részének ellátása.
3. *Római provinciális arch. Erdélyben*. Méltatja az addig végzett munkákat és megállapítja a feladatokat. Erd. Muz. Egl. nagyenyedi vándorgyűlésének emlékkönyve. U. o. 1907. 79—87. lap.
4. *Venus-szobor régiségtárunkban*. Ismertet egy Tordáról származó szobrot. Erd. Muz. 1909. 146—153. lap.
5. *Porolissumból. Fouilles Faites en Porolissum*. Erd. Muz. 1908. és 1909. Dolgozatok — Travaux. 1911. 70—105. lap, 1914. 67—108. lap, 1915. 51—111. lap. Beszámoló az ásatásokról, melyeknek egyebek közt érdekes, mert meglepő eredménye a Meszesi apátság helyének megállapítása.

6. *Szolnokdobokai római táborhelyek jelentősége.* Erd. Muz. Egly. dési vándorgyűlésének emlékkönyve. U. o. 1911. 9—22. lap. A táborhelyek fekvése és leletei alapján következtet a római hódítás menetére.

7. *Pótlások a CIL III. kötetéhez. Suppl. au. III. vol. du CIL.* Dolgozatok — Travaux. 1911. 260—274. lap.

8. *Daciai problémák. Problèmes daciques.* U. o. 1912. 74—127. lap. Két cikk különnyomata, melyek egyikében Dácia meghódításának menetéről ír egészen új szempontok szerint, a másiktól igazolja a Meszes-hegységben levő sáncok római voltát, amit azelőtt vitattak, azóta azonban igazoltnak tekint a szakirodalom. (V. ö. Pauly-Wissowa, Limes címszót.)

9. *Mommsen Tivadar.* Élet- és jellemrajz. Karrierek, nagy férfiak köt. 179—197. l.

10. *A Bácsbodrog vármegyei római sáncok. Les retranchements romains etc.* Dolgozatok — Travaux. 1913. 18—93. Bizonyítja a sáncok római eredetét és megállapítja azok keletkezésének korát. Megállapításának egy része ellentmondás nélkül fogadhatott el, más része vita tárgya még. (Pauly-Wissowa i. címszó.)

11. *Kiadatlan római feliratos emlékek. Inscr. lat. non encore decrits.* Dolgozatok — Travaux. 1913. 94—105. lap.

12. *Római villák Erdélyben. Villas rom. en Transylvanie.* U. o. 109—165. lap. Ásatások eredményeinek közlése.

13. *Ampelumi vonatkozások.* Az Erd. Muz. Egly. gyulafehérvár-zalatnai vándorgyűlésének emlékkönyve. Kolozsvár, 1913. 150—161. l. Ampelum szervezetére és az ott előfordult leletekre vonatkozó kérdéseket tárgyal.

14. *Római kori szórványos leletek. Trouvailles sporadiques romains.* Dolgozatok — Travaux. 1913. 252—263. lap.

15. *Római ház maradványai Csákgigorbón. Restes d'une maison rom.* U. o. 1914. 45—66. lap. Ásati eredmények.

16. *Néhány szó római provinciális problémákról. Quelques mots sur probl. prv.* U. o. 1916. I. füz. 1—27. l. A bácskai sáncokról és Moesia inferior nyugati határáról szóló indokolások.

17. *Szórványos római kori emlékek Erdélyben. Monuments rom. etc.* U. o. 27—133. lap.

18. *Római kori köemlékeinkből. Quelques mon. en pierre etc.* U. o. II. füz. 71—99 lap. A most említett két cikkében eddig közöletlen vagy vitás emlékeket tesz közzé és azokkal összefüggő kérdéseket tisztáz.

19. *Régészeti kutatás Albániában. Recherches arch. en Albanie.* U. o. 1918. 1—108. l. Kutató útról való számadás, melynek legfontosabb eredménye: néhány római útvonala, a

régóta keresett „mun. DD.“ helyének megállapítása, ismeretlen feliratos emlékek felfedezése és egy őskori lelőhely megállapítása.

20. *Az u. n. Trajanus sáncok a Dobrudzsában. Les chaussées nommées „Valla Traiana“ dans le Dobrogea.* U. o. 1919. 126—147. Schuchardt közleményével kapcsolatos fejtegetések.

21. *A nuditás jogosultsága a művészetben.* Pásztortűz, 1923. I. r. 300—307. lap. A kérdés művészettörténeti áttekintése.

22. *Két nagy ó-kori háboru tanulságai.* Hirnök, 1923. 431—33. és 457—60. lap. A perzsa és pun-háboruk romboló hatását fejti ki.

23. *Van-e alapja a dákö-román kontinuitás elméletének?* Klebelsberg-emlékkönyv, 1925. 127—137. I. Kimutatja, hogy Dáciában nem volt meg az alapja annak, hogy ott neolatin nép alakuljon ki.

24. *Erdély művészettörténeti jelentősége.* Nagyenyedi Album, 1926. 49—78. lap. Méltatja Erdély közvetítő szerepét a Kelet és Nyugat közt.

25. *Az u. n. thrák lovasisten problémája. Das Problem des sogen. Thrakischen Reiters.* I—II. Szegedi Dolgozatok-Travaux — Arbeiten, 1926. 1—71. lap és 1928. 1—147. lap. A kérdést a hellenisztikus kor szellemi áramlataiba állítja be. Magyar bírálója, dr. Hekler A. szerint aki az „érdekes, merész és új magyarázattal szemben“ aggodalmakat táplál, „B. Á. nagy gonddal készített tanulmánya, ha eredményeivel nem is érthetünk egyet, mindenesetre érdekes állomása lesz a thrák lovasemlékek megfjtésére irányuló tudományos kísérleteknek.“

Dr. Erdélyi László I. t.

DIVÉKY ADORJÁN dr., ujbpesti főgimnázumi igazgató, 1917 óta állami kiküldetéssel Varsóban tartózkodik; ott folytatja magyar-lengyel történeti tanulmányait, tanítja a varsói egyetemen 1917 óta (mint lector) a magyar nyelvet s előadja (1922 óta) a magyar történelmet (lengyelül) az ottani egyetemen és dolgozik a varsói magyar követségen, mint sajtóreferens.

„Élete feladatául tűzte ki (úgymond „Magyarok és lengyelek a XIX. században“ című műve előszavában) a magyar-lengyel érintkezések tanulmányozását“ és ezen a téren igen hasznos, nagybecsű munkásságot fejt ki immár 25 év óta.
Művei:

1. *Felsőmagyarország kereskedelmi összeköttetései Lengyelországgal a XV—XVI. században.* (Budapest, 1906.) Út-törő munka.

2. *Magyarország szerepe a lengyel reneszánszban.* (Budapest, 1910. az „Archaeologiai Értesítő“-ben) megállapítja, hogy a lengyelek közt hazánkon keresztül, magyar közvetítéssel terjedt el a reneszánsz művészete.

3. *Az 1494. évi lőcsei fejedelmi kongresszus* („Közlemények Szepes vármegye multjából“. 1913. évf.) nagyjelentőségű volt Keleteurópa történetében. II. Ulászló királyunk ott tárgyalt és állapodott meg fivéreivel (köztük János Alberttel, az akkori lengyel királlyal, Zsigmond herceggel, a későbbi lengyel királlyal és többi fivéreivel, rokonaival, köztük Frigyes brandenburgi örgróffal) családi és politikai ügyeikről s ott határozták el a lengyel hadjáratot a moldvai István vajda ellen, mely 1497-ben bekövetkezett. Divéky volt az első, ki a magyar történetírók között ennek a jelentőségét méltatta és kimutatta.

4. *Zsigmond lengyel herceg budai számadásai 1500—2, 1505.* (Budapest, 1914. 260 l. Kiadta a Magyar Tud. Akadémia a Magy. Tört. Tár. XXVI. k.) II. Ulászló királyunk legifjabb fivérének, a három évig Budán lakott Zsigmond hercegnek (későbbi lengyel királynak) udvartartási számadásai nagybecsű művelődéstörténeti adatokat tartalmaznak Magyarországról, a királyi udvarról, életmódról a XVI. sz. elejéről. Ezeket Divéky fel is dolgozta:

5. *Zsigmond lengyel herceg II. Ulászló udvarában* című tanulmányában (Századok 1914. évf. és különlenyomatban 32 l.), mely a királyfi életmódját, udvara berendezését, lakása felszerelését, ruházatát, vadászatait, utazásait, lovait, istállóját stb. igen érdekesen és tanulságosan ismerteti. Végül a herceg szerepét műtörténeti szempontból méltatja, kimutatván, hogy (nemcsak feleséget vitt haza Magyarországból — Szapolyai Borbálát — hanem) ő plántálta át Lengyelországba tőlünk az olasz reneszánszt; ötvösöket, építő-művészeket, tervrajzokat is vive innen magával. Bátyja, János Albert király sir- emléke a krakkói székesegyházban az első lengyel reneszánsz-emlék, éppen akkor (1501—1503.) készült, mikor Zsigmond Budáról Krakkóba költözött. „Az ő befolyása és irányítása mellett lesz az eredetileg csúcsivesnek indult alkotás reneszánszá.“

6. *Magyarok és lengyelek a XIX. században* cím alatt (Budapest, 1919. 122 l.) a Magyar Figyelő 1915—16. és a Budapesti Szemle 1918. évfolyamaiban megjelent tanulmányai alapján megírta a két ország összeköttetéseinek történetét a

mult század folyamán. Köztük az 1831-iki lengyel forradalom hatását és visszhangját hazánkban az 1832. országgyűlésen, a lengyelek részvétele a mi 1848/49. szabadságharcunkban s a magyarok szerepét az 1863. lengyel forradalomban. Végül id. gróf Andrassy Gyula külügyminiszter lengyel politikáját méltatja. Függetlenül értékes okiratokat közöl. Hasznos és hézagpótló munka a két ország mult századi élénk viszonyáról.

7. *Lengyelországi könyv- és levéltárak magyar-vonatkozású kézirat-anyaga* (különlenyomat a „Levéltári Közlemények“ 1927. évf. 32 l.) igen becses felsorolása a Lengyelországban őrzött magyar történeti iratoknak. Tartalmazza a krakkói, lebergi, varsói, poznáni, vilnai, danzigi köz- és magán- (főúri) könyv- és levéltárak magyar történeti anyagát. A magyar történetiróknak igen hasznos utmutató és tájékoztató katalógus-sorozat.

8. *A Lengyelországnak elzálogosított XVI szepesi város visszacsatolása 1770-ben* (a Magyar Tudományos Akadémia Lévay-díjával jutalmazott pályamű. Budapest, 1929. 203. l.) legújabb és legnagyobb történeti munkája Divékynek. Ez a Zsigmond király által 1412-ben elzálogosított szepesi városoknak Mária Terézia által 1770-ben (nem 1772-ben, Lengyelország első felosztásakor) visszacsatolása történetét világítja meg, abban a világtörténeti keretben, mely Lengyelország első felosztására vezetett. II. Frigyes porosz király és Katalin cárnő ürügyül használták fel azt, titokban szőtt tervük, Lengyelország felosztása megvalósítására. Divéky nagy apparátussal, éles kritikával tárja fel a szőtt fondorlatokat. A műhöz kitünő német és francia kivonat csatlakozik.

Divéky kisebb művei közül kiemelendők: *Magyar hatások a lengyel multban*. (Békefi-émlékkönyv, 1912.) *Egy magyar publicista a magyar-lengyel viszonyról*. (Új Magyar Szemle, 1920.) *A magyar-lengyel határról Szent István korában, Krakkó magyar-vonatkozású műemlékeiről* stb.

Lengyel művei (magyarra fordított címmel): *Magyarok és lengyelek a XIX. sz.-ban* (Varsó, 1919. 212 l.) A magyarinak bővített kiadása. *A lengyel kérdés a magyar parlamentben*. (Varsó, 1920. 120 lap.) *A cseh-orosz corridor veszedelme*. (Varsó, 1920. 178 l.) *A lengyel-magyar közös határ kérdése*. (Varsó, 1921. 45 l.) *Lengyel-magyar történeti érintkezések*. (Krakó, 1923. 14 l.) *Bem és Petőfi*. (Tarnow, 1928. 28 lap.) *A szepesi városok visszacsatolása 1770*. (Zamósc, 1928. 79 lap.) A címek megmondják, hogy miről szólnak. Nagyobbára a magyarul írt könyvek lengyel másai. Jelentőségük abban áll, hogy a lengyeleket ezekről a kérdésekről a Divéky könyvei

tájékoztatták, ami nagy mértékben hozzájárult a magyarok iránt ápoltság barátság kimélyítéséhez.

Divéky fennebb elsorolt művei már e rövid formában is bizonyítják, hogy irójuk lelkes, buzgó, szorgalmas és termékeny művelője a magyar-lengyel évezredek történelmi érintkezéseknek. Tudományos értéküket eddig is méltányolta a Magyar Tudományos Akadémia, midőn több közülök kiadásában jelent meg, a legutóbbit pedig a Lévy-díjjal jutalmazta. Egy negyedszázados, céltudatos, hasznos, széleskörű irodalmi és tudományos működés megérdemli, hogy őt tagjai sorába választással kitüntesse.

Rászolgált erre elsősorban tudományos műveivel s ezen felül elismerés illeti azokért a nagybecsű szolgálatokért is, melyeket a magyar-lengyel tudományos összeköttetés terén régóta teljesít tollal, szóval és tettekkel.

Budapest, 1930 február 25.

Szádeczky-Kardoss Lajos r. t.
Bruckner Győző l. t.

Alulírottak ajánljuk **MÁLYUSZ ELEMÉR dr.** budapesti egyetemi magántanárt, országos levéltárnokot, a II. osztály B) alosztályába levelezőtagnak.

Főmunkája *Sándor Lipót főherceg nádor iratainak* kiadása a Magyarország Újabbkori Történetének Forrásai című sorozatban. Maga a vonatkozó akták kiadása is mintaszerű módszerrel történt, az egyes aktáknál az előzmények és az akta sorsának méltatásával. A kiadás technikai érdeme mellett azonban ki kell emelnünk a bevezető forrástanulmányt, amely a monarchia összeomlásáig hozzáférhetetlen bécsi forrásanyag feldolgozásával új színben tünteti fel az 1790-iki országgyűlést, a Martinovics összeesküvés társadalomtörténeti hátterét, II. Lipót és I. Ferenc királyok egyéniségét, akik közül az első céltudatosan törekedett a magyarság gyöngítésére, míg Ferenc csak a Martinovics összeesküvés után fordult el a nemzettől és lett reakcióssá. Mályusz Fraknoi műveit kiegészítve keresi az összeesküvés többi résztvevőjének elhatározásában is az indító okokat és ismerteti a szabadkőműves páholyok működését. Jellemezve a szellemi irányokat, a politikai törekvéseket és a szereplőket, előadásának középpontjába a fiatalon elhunyt nádort állítja, akit a magyarság lelkes barátjából Martinovics alaptalan leleplezései tettek a reakció megteremtőjévé.

Emellett a munka mellett ki kell emelnünk *Turócmegye kialakulása* című munkáját, amellyel 1921-ben akadémiai

jutalmat nyert. Ez a mű kiadatlan oklevelek alapján foglal-
kozik a megye területének benépesítésével, megállapítva, hogy
a XIII. századtól kezdve mintegy 33 magyar falu alakult a
Turóc folyó völgyében, lakatlan területen, ami világosan
bizonyítja, hogy a magyarság ott nem mint hódító jelent
meg. Ezeknek a jobbágyfiú telepeknek a lakói a későbbi
közneemesi családok ősei, fokozatosan alakították át a királyi
magánuradalmat nemesi megyévé. Ámbár a munka csak
egyetlen megye települési viszonyait és társadalmi fejlődését
tünteti fel, mégis általános érdekűvé teszi azt, hogy az észak-
magyarországi gyepűelvén nagyrészt hasonló fejlődés álla-
pítható meg.

Mályusz Elemér általában főképp társadalomtudományi
kérdésekkel szeret foglalkozni. E tekintetben ki kell emelni
a Vierteljahrschrift für Sozial-und Wirtschaftsgeschichte 1928.
évi folyamában megjelent *Geschichte des Bürgertums in Un-
garn* című tanulmányát, *A reformkor nemzedékéről* 1923-ban
a Századokban megjelent értekezését és a Napkeletben *Kos-
suth működésének társadalomtörténeti háttere* (1928) című
dolgozatát. Idetartozik még a Társadalomtudomány 1927. évi
folyamában: *Az 1514. évi jobbágyháború okai*. A Századok
1924. évi folyamában *A helytörténeti kutatás feladatai* címen
kifejtette, hogy e téren a gazdaság- és társadalomtörténeti
kutatás eredményeit hogy kell felhasználni.

Kiemeljük még két nagyobb szabású publikációját, ame-
lyek a Levéltári Közleményekben jelentek meg: *Az Országos
Levéltár Nádasdy levéltárának magyar levelei* (7. közlemény)
és *A horvát-szlavón pálos kolostorok oklevelei az Országos
Levéltárban* (3. közlemény). Az előbbi kiválik filológiai pon-
tosságával, a másik kitűnő regista-szerkesztéseivel.

Mályusz Elemér e munkásság alapján úgy a külön-
böző irányú anyagpublikáció, mint a feldolgozás terén, kü-
lönösen azonban a társadalomtörténetben olyan kiváló képes-
ségekről tett tanuságot, amelyek alapján méltán foglalhat
helyet az Akadémia tagjai sorában.

Budapest, 1930. évi február hó 25.

Csánki Dezső ig. és r. t.
Szádeczky K. Lajos r. t.
Áldásy Antal r. t.
Hóman Bálint r. t.
Domanovszky Sándor r. t.
Szentpétery Imre r. t.
Lukinich Imre l. t.
Madzsar Imre l. t.
Gyalókey Jenő l. t.

Alulírottak a Magyar Tudományos Akadémia II. osztályának B) alosztályába ajánljuk **SZABÓ DEZSŐ** dr., debreceni egyetemi nyilvános rendes tanárt.

Tanulmányainak egyik csoportja a magyar országgyűlések történetére vonatkozik. Megírta a *Magyar országgyűlések történetét II. Lajos korában* (Kiadta a M. T. Akadémia Történelmi Bizottsága, 1909) és azonkívül egyes részleteket Ulászló korából is (*Az 1505—1508-i országgyűlések története. Századok*, 1908). Az e kérdésről szóló munkáiban nemcsak az országgyűléseken történt eseményekről igyekezett képet nyújtani, hanem az akkori pártéletről is és ezen kívül II. Lajos törvényeinek az eddigi kiadásoknál pontosabb szövegét is adta.

Szintén a magyar törvényalkotás történetéhez szolgáltat adalékokat Mátyás királynak 1485-i úgynevezett *nádori törvényéről* szóló cikke (*Századok*, 1918), amelyben a nádornak azt a szerepét ismerteti, amelyet a király távollétében, mint annak helyettese töltött be.

Irodalmi munkáinak egy másik csoportjában azokat a törekvéseket ismertette, amelyek révén a Habsburgok a magyar trónra jutni igyekeztek. *Küzdelmek a nemzeti királyságért* (a Thaly Kálmán-díjjal kitüntetve, kiadta a Magyar Történelmi Társulat, 1917) elsősorban ezzel a kérdéssel foglalkozik, de ezenfelül igyekszik részletesen megismertetni azokat a módokat is, amelyek mellett a különböző házakból származó uralkodók korában a magyar trónt betöltötték. A nőágnak a magyar trónon való következéséről külön cikket is irt a Fejérpataky-Emlékkönyvben (1917), amelyben *Habsburg Albert választásával* kapcsolatban elsősorban egykorú oklevelekből bizonyítja be, hogy a nőörökösödés elvét akkor még nem ismerték hazánkban, hanem ez az elmélet az osztrák centralisztikus irodalom révén alakult ki. *A szabad királyválasztás* című értekezésében (A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem Évkönyve és Almanachja az 1924—25. tanévről) azt igyekszik az egykorú emlékek alapján bebizonyítani, hogy a különböző házakból származott királyok korában a trón betöltése nem jogi, hanem hatalmi kérdés volt.

Az állandó hadseregről szóló 1715 : VIII. t.-c. létrejöttelének történetét megírva (Hadtörténelmi Közlemények, 1910) az állandó hadsereg törvénybeiktatásán kívül azzal is behatóan foglalkozott, hogy hazánkban ezzel a törvénycikkkel tulajdonképpen már meglévő intézményt törvényesítettek és hogy a becikkelyezés fontossága elsősorban abban állott, hogy az állandó hadsereg ellátásáról az adózás állandóságának biztosítása által intézményesen gondoskodtak.

A *herceg Festetics-család története* című munkájában (Budapest, 1928) azt a célt igyekezett megvalósítani, hogy a Festetics-család kiemelkedő egyéniségeinek általános történelmi érdekű életrajzának megírásán kívül részletesen kifejtsen azon közéleti működésüket is, amelyek folyamán való szereplésük az egész országra nézve is jelentősebb volt. Mivel az egyes Festeticsek életrajzának megírása a dolog természetéből kifolyólag a legnagyobb részt eddig kevésbé ismert levéltári anyagon alapszik, ennek következtében sok esetben fog elbeszélése a XVII., de főleg a XVIII. század történelmének feldolgozásakor kútfő gyanánt szolgálni, ami kétségtelenül elsőrendű célja minden családtörténeti munkának.

Ezeken kívül a Magyar Történelmi Társulatnak kiadásra benyújtotta *A magyarországi urbérrendezés története és irományai Mária Terézia korában* című munkájának I. kötetét. E munkájában Mária Terézia uralkodásának az 1764-i országgyűléssel kezdődő részére nézve nyújt érdekes fölvilágosításokat és tisztázza az urbérrendezés kérdésének eddig vagy egyáltalában nem ismert, vagy pedig tévesen ismert nagy munkáját. E műve egyrészt közigazgatástörténet és azt mutatja be, milyen módon vitték át az uralkodók egy eszmét a gyakorlati életbe a XVIII. század folyamán, másrészt azonban szociális történet is, amely a parasztok szolgálatának szabályozását és ennek részint a parasztokra, részint földesuraikra vonatkozó hatását ismerteti. Az egész munka majdnem kizárólag eddig fel nem használt levéltári adatokon alapszik.

Szabó Dezső e sokoldalú munkásságával méltán kiérdemelte, hogy az Akadémia is kifejezést adjon vele szemben elismerésének.

Budapest, 1930 február hó 25.

Áldásy Antal r. t.
 Domanovszky Sándor r. t.
 Szentpétery Imre r. t.
 Gyalókey Jenő l. t.
 Heinelein István l. t.
 Lukinich Imre l. t.
 Madzsar Imre l. t.

A II. OSZTÁLYBA

KÜLSŐ TAGNAK:

KORNEMANN ERNŐ-t (szül. 1868-ban), az ókori történet tanárát a boroszlói egyetemen, külső tagul ajánljuk a Magyar Tudományos Akadémiának. Ő a római császárság történetének egyik legkiválóbb ismerője manapság. Gercke-Morden Einleitung-jában, az egyetemi oktatás és tudósképzés e magasszintű vezérfonalában, ő írta meg az illető fejezetet. Szorgalmas munkatársa ezenkívül a közismert Pauly-Wissowa-Kroll-féle Encyclopaediának is, mely nem egy kitűnő cikkét neki köszönheti és Lehmann-Haupt-tal együtt szerkesztője az ókori történészek német szaklapjának, a KLIO-nak, hol értékes dolgozatainak nagyrésze jelent meg. Fáradtságot nem ismerő kutatáskedve bizonyítására csak az utolsó évek következő kiadványait soroljuk fel:

Die Stellung der Frau in der vorgriechischen Mittelmeerkultur. Heidelberg, 1927. (Orient und Antike, Heft 4.)

Vom antiken Staat, (Breslauer Universitätsreden. Heft 1.) 1927.

Neue Dokumente zum lakonischen Kaiserkult (Abhandlungen der schlesischen Gesellschaft für vaterländische Kultur. Heft 1.). Breslau, 1929.

Staat und Wirtschaft im Altertum (Schriften der Industrie- und Handelskammer. Heft 13.) Breslau, 1929.

Neues vom Kaiser Tiberius. (Forschungen und Fortschritte. Berlin, 20. oktober 1929, S. 342.)

A magyarságnak őszinte jóbarátja. Kornemann kezdeményezte a Pázmány Péter Tudományegyetem és a boroszlói egyetem tanárainak kölcsönös látogatását; ő mondotta bennünket üdvözlő beszédében, hogy most a nagyháboru után, midőn a németek már nem Bécs szemüvegén keresztül nézik a magyarokat, a két ország — bár közbeszűrt mesterséges államalakulatok által elválasztva — szívből közelebb férközött egymáshoz, mint azelőtt bármikor.

Melegen ajánljuk a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjának.

Domanovszky Sándor r. t.
Hornyánszky Gyula l. t.
Hekler Antal l. t.
Heinlein István l. t.

MONROE PÁL-t, a new-yorki Columbia-egyetemen a pedagógia professzorát vagyunk bátrak a II. osztályba külső tagul ajánlani.

Monroe nemcsak Amerikában, hanem világszerte nagy tiszteletet vívott ki nevének a neveléstudomány terén. Első munkái főképp a nevelés történetének körébe vágtak (Source book in History of Education for the Greek and Roman Period. 1901. Thomas Platter and the Educ. Renaissance of the XVI. Century. 1904. A text book in History of Education. 1905.), másrészt a középiskolák elvi kérdéseinek területén mozogtak (Principles of Secondary Education, 1914.). Később a helyszinén évekig tanulmányozva a Fülöp-szigetek, Kína, Sziria, Egyiptom, majd a latin Amerika és az európai országok nevelésügyét, megalapítója lett Amerikában az „összehasonlító neveléstudomány“-nak, amelynek számára a Columbia-egyetemen 1923-ban hatalmas intézetet szervezett: *The International Institute of Teachers College*-t, melynek feladata a világ valamennyi országának közoktatási rendszerére és mozgalmaira vonatkozó anyag összegyűjtése és összehasonlító vizsgálata. Monroe a legkülönbözőbb nemzetek számos fiatal pedagógusát ösztöndíjjal egy-két esztendőre a Teachers College-ba hívja, melynek kebelében szervezte meg az International Institute-ot. Már több magyar fiatal tudós élvezhette Monroe jóindulatát és értékes tudományos támogatását. Összehasonlító neveléstudományi munkásságának legújabb rendkívül értékes gyümölcse: *Essays in Comparative Education* 1927. Monroe szerkesztette az angolszász világ első nagy pedagógiai enciklopédiáját is: *Cyclopedie of Education*. Számos pedagógiai könyvsorozat szerkesztője (Home and School Series; Technical Art Series).

Monroenak, az amerikai neveléstudományi mozgalmak vezérének, Akadémiánk tagjává való választása fontos lépés lenne a nemrég oly komoly lendülettel megindult amerikai-magyar tudományos kapcsolatok elmélyítésére.

Kornis Gyula r. t.
Pauler Ákos r. t.

Van szerencsénk a Magyar Tudományos Akadémia II. osztálya B) alosztályába külső tagul ajánlani **PAPÉE FRIGYES**-t, a lengyel történetírók Nestorát, aki a krakói egyetemi könyvtár ny. igazgatója, tb. egyetemi tanár, a Lengyel Tudományos Akadémia rendes tagja, a „Polonia Restituta“ III. o. érdemkereszt tulajdonosa s a krakói Lengyel-Magyar Egyesületnek elnöke.

Papée Frigyes főként a XV. század történetirója. A Lengyel Akadémia által kiadott nagy lengyel történelemben is ennek a századnak történetét írta meg, amely korszakban oly szoros összeköttetésben volt Magyarország Lengyelországgal, főként a két Ulászló korában. Ennélfogva Papée történetirói munkássága szorosan összefügg a magyar történelemmel s minket közelről érdekel.

Papée ennek kellő méltatása céljából kutatásokat is végzett a magyarországi levéltárakban és azokról *külön füzetet* adott ki.

Ezekon kívül nagyobb művei :

Tanulmányok és vázlatok Jagelló Kázmér idejéből (Studya i szkice z czasów Kazimierza Jagieleonczyka. Warszawa, 1907. 327 l.), melyben Mátyás-korabeli magyar kapcsolatok vannak s főként egyik tanulmánya minket közelről érdekel, mert ez „*Küzdelem a cseh koronáért 1466—1471*“ Mátyásnak és Kázmérnak a cseh királyságért vívott versengését tárgyalja.

Lengyelország és Litvánia a középkor végén (Polska i Litwa przelomie wieków srednich. Krakow, 1903.) a két társország történetét adja 1480—1492 között s ebben Mátyás király viszonyát Kázmér lengyel királyhoz, majd a cseh királyságban vetélytársa és a magyar királyságban utódja II. Ulászlóhoz. Minket közelről érdeklő rész még benne a két lengyel királyfi, Ulászló és öccse Albert versengése a magyar trón felett.

Legújabb nagy történeti műve Papéénak : *Acta Alexandri regis Poloniae 1501—1506* (Krakowie, 1927., 4. edr. 622 l.), mely a Lengyel Akadémia Monumentai között jelent meg és Sándor lengyel király (a mi II. Ulászlónk testvéröccse) uralkodása történetének okleveleit tartalmazza. Ezeknek nagyrésze magyar vonatkozású.

Papée történetirói munkássága, írásai, kiadványai gazdag kincsesbánya a magyar történelem számára is. Írójuk méltán rászolgált arra, hogy a mi Akadémiánk külső tagjává válassza, még ha nem is vesszük figyelembe azt, hogy úgy művei szellemében, mint a közéletben lelkes barátja nemzetünknek.

Budapest, 1930 február 26.

Szádeczky K. Lajos r. t.
Domanovszky Sándor r. t.

A III. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA

RENDES TAGNAK:

FEJÉR LIPÓT dr. levelező-tagot, a budapesti Pázmány Péter-Tudományegyetem ny. r. tanárát rendes tagnak ajánljuk a III. A) alosztály egyik megüresedett rendes tagsági helyére.

Fejér Lipót kétségtelenül a jelenkor egyik legkiválóbb matematikusa, aki tudományos működésével a magyar kultúrának széles e világon megbecsülést szerzett. Szerencsés invenció, széles látókör, gazdag ismeretek jellemzik az ő műveit, melyekben mélységes gondolatokat és bonyolult eszmemeneteket bámulatos egyszerűséggel és természetességgel tár elénk anélkül, hogy a tudományos szigorúság követelményeit bármikor is szem elől tévesztené. E szerencsés körülménynek köszönhető műveinek erős szuggesztív hatása, melyek közül jóformán mindegyik erősen befolya a tudomány további fejlődésére és a nemzetközi tudományos irodalomban erős mozgalmaknak megindítója. A Fourier-sorok elméletileg, és alkalmazásainál fogva gyakorlatilag is annyira fontos elmélete az ő vizsgálódásainak új fordulatot köszön, amellyel e nevezetes disciplina bámulatos fejlődésnek indult. Nem kisebb hatásuk voltak a gömbfüggvények, a trigonometrikus polinomok, általános függvénytanba vágó és az interpolatio problémájára vonatkozó kutatásai, valamint algebrai vizsgálódásai is. Ezek körül egész irodalom keletkezett és egy részük már a tankönyvekben is helyet talált.

A külföld hamar ismerte föl Fejér Lipót tudományos érdemeit. A göttingeni tudóstársaság, ez a matematika és természettudományok művelése tekintetében elsőrangú akadémia, amelyben Gauss, Dirichlet, Riemann, Felix Klein foglaltak helyet, már évekkel ezelőtt sietett Fejér Lipót kartársunkat tagjai sorába fölvenni. A *Mathematische Zeitschrift*, a *Rendiconti del Circolo Matematico di Palermo* kiváló matematikai folyóiratok szerkesztő-bizottságukba választották őt. Több nemzetközi matematikai kongresszus elnökségében is foglalt helyet.

Fejér Lipót itthon is áldásos működést fejtett ki. Mint tanár, a kutató matematikusoknak új nemzedékét nevelte, amely a tudomány iránt lelkesedik és azt sikerrel is műveli. A Matematikai és Fizikai Társulatnak már közel két évtized óta egyik titkára és a *Mat. Fiz. Lapok* egyik szerkesztője.

De nem folytatjuk Fejér érdemeinek további felsorolását, mert az eddigi felsoroltak is eléggé megindokolják azt az

elhatározásunkat, hogy őt a Tek. Akadémiának rendes taggá való megválasztásra a legmelegebben ajánljuk. Mi ezzel nemcsak az Akadémiának tartoztunk, amely igazi érdemek elismerése elől sohasem zárkózott el, de tartoztunk vele a külföldi tudományos világnak is, amely Fejérnek tudományos érdemeit ismeri és nagyrabecsüli.

Rados Gusztáv r. t.
 Kürschák József r. t.
 Bláthy Ottó T. t. t.
 Fröhlich Izidor ig. és r. t.
 Tangl Károly l. t.

Fejér Lipót matematikai dolgozatai.

1. Néhány tétel a hatványsorról. Mat. és Fiz. Lapok, IX. kötet, 405—410. o., (1900).
2. Sur les fonctions bornées et intégrables. Comptes-Rendus, 1900, dec. 10.
3. A Poisson-féle integrál elméletéhez. Mat. és Term. Értesítő, XIX. kötet, 394—398. o., (1901).
4. Egy bizonyos határátmenetre vonatkozó kritérium. Mat. Fiz. Lapok, X. kötet, 322—325. o., (1901).
5. Vizsgálatok a Fourier-féle sorok köréből. Mat. Fiz. Lapok, 1902.
6. Sur la différentiation de la série de Fourier. Comptes-Rendus, 1902, április 7.
7. Über zwei Randwertaufgaben. Math. u. Naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn, Bd. XIX, 329—331. o.
8. Sur les équations fonctionnelles et la théorie des séries divergentes. Comptes-Rendus, 1903, november 7.
9. Untersuchungen über Fouriersche Reihen. Math. Annalen, LVIII. kötet, 51—69. o., (1904).
10. Az Ostwald-féle mechanikai elvről. Mat. és Term. Értesítő, XXIII. kötet (1905).
11. Das Ostwaldsche Prinzip in der Mechanik. Math. Annalen, LXI. kötet, 422—436. oldal (1906).
12. Sur la série de Fourier. Comptes-Rendus, 1906, február 26.
13. Tömegpont egyensúlya ellenálló közegben. Mat. Term. Ért., XXIV. kötet, 109—116 (1906).
14. Stabilitási és labilitási vizsgálatok a tömegpontrendszer mechanikájában. Mat. Fiz. Lap. XV. köt., 152—172. o. (1906).
15. A Fourier-féle sorról (első közlemény). Mat. Term. Ért., XXIV. kötet, 292—297. o. (1906).

16. Über Stabilität und Labilität eines materiellen Punktes im widerstrebenden Mittel. *Crelle Journal*, CXXXI. köt., 216—223. o. (1906).
17. A Fourier-féle sorokról (második közlemény). *Mat. Term. Ért.*, XXIV. köt., 369—390 (1906).
18. Sur le calcul des limites. *Comptes-Rendus*, 1906 dec. 10.
19. C. Carathéodory-val: Remarques sur le théorème de M. Jensen. *Comptes-Rendus*, 1907 július 16.
20. Über die Fouriersche Reihe. *Math. Annalen*, LXIV. köt., 273—288. o. (1907).
21. Sur la racine de moindre module d'une équation algébrique. *C. R.*, 1907 aug. 26.
22. Sur le développement d'une fonction arbitraire suivant les fonctions de Laplace. *C. R.* 1908 február 3.
23. Über die Wurzel vom kleinsten absoluten Betrage einer algebraischen Gleichung. *Math. Ann.* LXV. kötet, 413—423. o. (1908).
24. Az algebrai egyenlet legkisebb abszolút értékű gyökeiről. *Mat. Fiz. Lap.* XVII. kötet, 308—324. o. (1908).
25. A Laplace-féle sorokról. *Mat. Term. Ért.* XXVI. kötet, 323—373. o. (1908).
26. Sur une méthode de M. Darboux. *C. R.* 1908 november 30.
27. Asymptotikus értékek meghatározásáról. *Mat. Term. Ért.* XXVII. kötet, 1—33. o. (1909).
28. Über die Laplacesche Reihe. *Math. Ann.* LXVII. kötet, 76—109. o. (1909).
29. Beispiele stetiger Funktionen mit divergenter Fourierreihe. *Crelle Journal*, CXXXVII. k. (1909).
30. Eine stetige Funktion, deren Fouriersche Reihe divergiert. *Rendiconti di Palermo*, XXVIII. köt. (1909).
31. Lebesguesche Konstanten und divergente Fourierreihen. *Crelle J.*, CXXXVIII. k., 22—53. o. (1910).
32. Über gewisse Potenzreihen an der Konvergenzgrenze. *Münchener Sitzungsberichte der K. B. Akademie* (1910).
33. Sur une paire de séries de Fourier conjuguées. *C. R.* 1910 február 28.
34. Sur les sommes partielles de la série de Fourier. *C. R.* 1910 május 23.
35. Lebesgue-féle állandók és divergens Fourier-sorok. *Mat. Term. Ért.* XXVIII. kötet, 143—179. o. (1910).
36. A folytonos függvények Fourier-féle sorának singularitásairól. *Mat. Term. Értesítő* (1910).
37. Sur les singularités de la série de Fourier des fonc-

tions continues. Annales de l'École Normale Supérieure, XXVIII. köt., 64—103. o. (1911).

38. Eine Bemerkung zur Mittag-Lefflerschen Approximation einer beliebigen analytischen Funktion innerhalb des Sterngebietes. Acta Math. XXXV. köt. 67—71. o.

39. C. Carathéodoryval: Über den Zusammenhang der Extremen von harmonischen Funktionen mit ihren Koeffizienten und über den Picard-Landau-schen Satz. Rendiconti di Palermo, XXXII. kötet (1911).

40. La convergence sur son cercle de convergence d'une série de puissance effectuant une représentation conforme du cercle sur le plan simple. C. R. 1913 január 6.

41. Über die Bestimmung des Sprunges der Funktion aus ihrer Fourierreihe. Crelle J., CXLII. köt., 165—188. o. (1913).

42. A függvény szakadásának meghatározása Fourier-féle sorából. Mat. és Term. Ért., XXXI. köt., 385—415. o. (1913).

43. Sur les polynomes harmoniques quelconques. C. R. 1913 szept. 29.

44. Sur les polynomes trigonometriques. C. R. 1913 október 13.

45. Über konjugierte trigonometrische Reihen. Crelle J., CXLIV. k., 48—56 (1914).

46. Über gewisse durch die Fouriersche und Laplacesche Reihe, definierten Mittelkurven und Mittelflächen. Rendiconti di Palermo, XXXVIII. k. (1914).

47. Nombre de changements de signe d'une fonction dans un intervalle et ses moments. C. R. 1914 május 11.

48. Konjugált trigonometrikus sorokról. Mat. és Term. Ért., XXXII. köt., 85—93. o. (1914).

49. Über die Konvergenz der Potenzreihe an der Konvergenzgrenze in Fällen der konformen Abbildung auf die schlichte Ebene. Schwarz-Festschrift, 42—53 o. (1914).

50. Bizonyos, a Fourier- és Laplace-féle sorokkal értelmezett középgörbékéről és középfelületekről. Mat. Term. Ért., XXXII. köt., 462—486 o. (1914).

51. Über trigonometrische Polynome. Crelle J., CXLVI. köt., 53—82. o. (1915).

52. Interpolációról. Mat. Term. Ért. XXXIV. köt., 209—229 o. (1916).

53. Über Interpolation. Göttinger Nachrichten (1916).

54. Über Potenzreihen, deren Summe im abgeschlossenen Konvergenz-Kreise überall stetig ist. Münchener Sitzungsberichte (1917).

55. Fourierreihe und Potenzreihe. Monatshefte für Math. u. Physik, XXVIII. Jahrgang, 64—76 o. (1917).

56. Über Kreisgebiete, in denen eine Wurzel einer algebraischen Gleichung liegt. Jahresbericht der Deutschen Math. Vereinigung, XXVI. köt., 114—128. o. 1917.

57. Über die Eindeutigkeit der Lösung der linearen partiellen Differentialgleichung zweiter Ordnung. Math. Zeitschrift, I. köt., 70—79. o. (1918).

58. Interpolation und konforme Abbildung. Göttinger Nachr. (1918).

59. Riesz Frigyessel együtt: Über einige funktionentheoretische Ungleichungen. Math. Zeitschrift, XI. köt., 305—314. o. (1921).

60. Über die Lage der Nullstellen von Polynomen, die aus Minimumforderungen gewisser Art entspringen. Hilbert-Festschrift. Math. Annalen, LXXXV. köt., 41—48 (1922).

61. Über Positivität von Summen, die nach trigonometrischen oder Legendreschen Funktionen fortschreiten. (Erste Mitteilung). Acta Litt. ac Scientiarum etc., Szeged, II. köt., 75—86. o. (1925).

62. Über die arithmetischen Mittel erster Ordnung der Fourierreihe. Göttinger Nachr. (1925).

63. Über die Summabilität der Laplaceschen Reihe durch arithmetische Mittel. Math. Zeitschrift, XXIV. köt., 267—284 o. (1925).

64. Abschätzungen für die Legendreschen und verwandte Polynome. Math. Zeitschrift, XXIV. köt., 285—298. o. (1925).

65. Über die Koeffizientensumme einer beschränkten und schlichten Potenzreihe. Acta Mathematica, XLIX. köt., 183—190. o. (1926). Mittag-Leffler Festschrift.

66. Über gewisse Minimumprobleme der Funktionentheorie. Math. Annalen, XCVII. köt., 104—123. o. (1926). Riemann-Festschrift.

67. Einige Sätze, die sich auf das Vorzeichen einer ganzen rationalen Funktion beziehen; nebst Anwendungen etc. Monatshefte für Math. u. Phys., XXXV. köt., 305—344. o. (1928).

68. Über die Grenzen der Abschnitte gewisser Potenzreihen. Acta Litt. ac Scient., Szeged, IV. köt., 14—24. o. (1928).

69. Über eine Aufgabe der Harnackschen Potentialtheorie. Göttinger Nachrichten (1928).

70. Über ein trigonometrisches Analogon eines Kakeya-schen Satzes. Jahresbericht der Deutsch. Mathematiker-vereinigung, XXXVIII. köt., 231—238. o. (1929).

71. Über Weierstrass'sche Approximation, besonders durch Hermite-sche Interpolation. Math. Annalen (1930).

72. Über einen S. Bernstein-schen Satz über die Derivierte eines trigonometrischen Polynoms, und über die Szegő-sche Verschärfung desselben. Bulletin of the Calcutta Math. Society (sajtó alatt).

73. Die Abschätzung eines Polynoms in einem Intervalle, wenn Schranken für seine Werte und ersten Ableitungswerte in einzelnen Punkten des Intervalles gegeben sind, und ihre Anwendung auf die Konvergenzfrage Hermite-scher Interpolationsreihen. Mathematische Zeitschrift (Sajtó alatt).

Szerkesztői munka :

1. Matematikai és Fizikai Lapok: matematikai főszerkesztő 1913 óta.

2. Rendiconti del Circolo Matematico di Palermo: Szerkesztő-bizottsági tag 1909 óta.

3. Mathematische Zeitschrift: Szerkesztő-bizottsági tag 1917 óta.

A III. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA

LEVELEZŐ TAGNAK :

PACSU JENŐ-t, a Pázmány Péter-Tudományegyetem és a budapesti kir. magyar Tudományegyetemi közgazdasági kar magántanárát ajánljuk a Magyar Tudományos Akadémia III. A) osztályába levelező tagnak.

Született Budapesten 1891-ben, római katolikus vallásu, 1910–14-ben a budapesti Tudományegyetemen hallgatott, majd 1914-ben bölcsészdoktori oklevelet szerzett, a háborúban három évi frontszolgálatot teljesített és több kitüntetésben részesült. 1919 szeptember óta a II. számú kémiai intézetben mint tanársegéd, jelenleg mint adjunktus működik.

Dolgozatainak tárgyát legnagyobbbrészt a szénhidrátok csoportjából vette és különösen a mercaptalok acetonvegyületeiről és a glükózidoknak izomer átalakulásairól szóló dolgozatai nemzetközi viszonylatban is feltűnnek nagyfokú originalitásukkal. Utóbbit meglepőbbé teszi az a tény, hogy Pacsu Jenő tulajdonképpen megfelelő mesternél, akitől tanulhatott volna, sohasem dolgozott s így mindent, amit elért, saját erejéből érte el. Már mint önálló tudós ment ki tanul-

mányútra egy Rockefeller ösztöndíjjal Washingtonba, ahol tovább dolgozta megkezdett problémáit. Ott is becsületet szerzett a magyar névnek. Beválasztása esetén a Magyar Tudományos Akadémia buzgó, a tudománynak élő tagot nyer benne.

Budapest, 1930 február hó 23.

Ilosvay Lajos t. t.
Szarvasy Imre r. t.
Zemplén Géza r. t.

Értekezések magyar nyelven.

1. *Pacsu J.*: A p-cumarsav és vanillinsav néhány új származéka. Doktori értekezés. Budapest, 1914.
2. *Pacsu J.*: Acylezett phenolcarbonsavak részleges elszappanosításakor jelentkező acylvándorlásról, I. A p-di- β -resorcyilsav szintézise. Magy. Chem. Foly. 1922. 1—2. füz.
3. *Pacsu J.*: Acylezett phenolcarbonsavak részleges elszappanosításakor jelentkező acylvándorlásról, II. A p-benzoyl-pyrogallolcarbonsav szintézise. Magy. Chem. Foly. 1922. 7—12. füz.
4. *Pacsu J.*: Acylezett phenolcarbonsavak részleges elszappanosításakor jelentkező acylvándorlásról, I. A p-di- β -resorcyilsav és p-benzoyl-pyrogallolcarbonsav szintézise. Mat. és Term. Tud. Ért. 1923.
5. *Pacsu J.* és *Lőrincz A. A.*: A p-di-pyrogallolcarbonsav és a penta-pyrogallolcarbonyl- β -glucose szintézise. (Kézirat.)
6. *Pacsu J.*: A monosaccharidák mercaptaljainak acetonszármazékairól. Magy. Chem. Foly. 1924. 1—6. füz.
7. *Pacsu J.*: A cukrok részleges acylezése. Magy. Chem. Foly. 1925. 5—6. füz.
8. *Pacsu J.*: A monosaccharidák mercaptaljainak lebontása és az alkoholglykosidák új szintézise. Magy. Chem. Foly. 1925. 5—6. füz.
9. *Pacsu J.*: A d-glucose új methylszármazékairól. Magy. Chem. Foly. 1925. 7—12. füz.

Értekezések német nyelven.

1. *F. v. Konek u. E. Pacsu*: Über einige neue Derivate der Paracumar- und Vanillinsäure. Berichte d. Deutschen Chem. Ges. 51., 855. (1918.)
2. *E. Pacsu*: Über die E. Fischersche Acyl-Wanderung bei Phenolcarbonsäuren. Synthese der p-Di- β -resorcyilsäure und-Benzoyl-pyrogallol-carbonsäure. Berichte, 56., 497. (1923.)

3. *E. Pacsu*: Über die Aceton-Verbindungen der Mercaptale einiger Monosaccharide, I. Über die Aceton-Verbindungen des d-Glucose-dibenzylmercaptals. Berichte, 57., 849. (1924.)

4. *E. Pacsu*: Über den Abbau der Mercaptale der Monosaccharide und eine neue Synthese der Alkohol-Glykoside. Berichte, 58., 509. (1925.)

5. *E. Pacsu*: Neue Methyl-derivate der d-Glucose, Berichte, 58., 1455. (1925.)

6. *E. Pacsu u. L. v. Vargha*: Über eine Acyl-Wanderung bei der teilweisen Verseifung acylierter Polyphenol-Aldehyde. Berichte, 59., 2818. (1926.)

7. *E. Pacsu*: Umlagerung der β -Glykoside und β -Acetyl-zucker in ihre α -Form. Berichte, 61., 137. (1928.)

8. *E. Pacsu*: Über die Einwirkung von Titan (IV.)-chlorid auf Zucker-Derivate, I. Neue Methode zur Darstellung der α -Aceto-chlor-zucker und Umlagerung des β -Methyl-glucosids in seine α -Form. Berichte, 61., 1508. (1928.)

9. *G. Zemplén u. E. Pacsu*: Über die Verseifung acetylierter Zucker und verwandter Substanzen. Berichte, 62., 1613. (1929.)

10. *E. Pacsu u. Ch. v. Kary*: Über die Aceton-Verbindungen der Mercaptale einiger Monosaccharide, II. Neue Derivate der d-Mannose. Berichte, 62., 2811. (1929.)

11. *E. Pacsu u. Ch. Stieber*: Über eine Acyl-Wanderung bei der teilweisen Verseifung von gemischt-acylierten Kaffeesäuren. Berichte, 62., 2974. (1929.)

12. *E. Pacsu u. N. Ticharich*: Über die Darstellung der Alkohol-Glykoside aus den Mercaptalen der Monosaccharide. Berichte, 62., 3008. (1929.)

13. *E. Pacsu u. A. Lób*: Über die Aceton-Verbindungen der Mercaptale einiger Monosaccharide, III. Neue Derivate der d-Galaktose. Berichte, 62., 3104. (1929.)

Értekezések angol nyelven.

1. *C. S. Hudson and E. Pacsu*: Crystalline Turanose. Science, 69., 278. (1929.)

2. *E. Pacsu*: Action of Titanium-Tetrachloride on Derivatives of Sugars, II. Preparation of Tetra-acetyl β -n-Hexyl Glucoside and Transformation Into Its α -Form. Journ. American Chem. Soc.

3. *E. Pacsu*: Action of Titanium-Tetrachloride on Derivatives of Sugars, III. Transformation of Tetra-acetyl

β -Cyklohexanol Glucoside Into its α -Form and Preparation of α -Cyklohexanol Glucoside. Journ. Am. Chem. Soc.

4. *E. Pacsu*: Action of Titanium-Tetrachloride on Derivatives of Sugars, IV. Transformation of Hepta-acetyl β -Methyl Cellobioside Into Its α -Form, and Preparation of α -Methyl Cellobioside, Journ. Am. Chem. Soc.

5. *E. Pacsu and C. S. Hudson*: Preparation of Crystalline Turanose From Melezitose. Journ. Am. Chem. Soc.

6. *E. Pacsu*: On the Acetyl and Aceto-Halogen Derivatives of Turanose. Journ. Am. Chem. Soc.

Könyv. Pacsu J.: Vezérfonal a qualitativ és quantitativ chemiai analitikai gyakorlatokhoz. Budapest, 1924. Szent István-Társulat. III. kiadás.

ZECHMEISTER LÁSZLÓ-t, a pécsi Erzsébet Tudományegyetem nyilvános rendes tanárát, a kir. József Műegyetem magántanárát, ajánljuk a Magyar Tudományos Akadémia III. A) osztályába levelező tagnak.

Született Győrött 1889-ben, ág. hitv. ev. vallásu. 1911-ben Zürichben vegyész-mérnöki oklevelet szerzett. 1912—1914-ig Willstätter vezetése mellett a berlin-dahlemi Kaiser-Wilhelm Institutban dolgozott, a háború egész tartama alatt katonai szolgálatot teljesített, 26 hónapot orosz fogságban töltött. 1920—21-ben a Chinoin vegyészeti gyár laboratóriumának főnöke volt, 1921-től 1923-ig Kopenhágában végzett tudományos vizsgálatokat, majd a pécsi egyetemre került.

Zechmeister László a vidéki egyetemnek eleinte kezdetleges berendezése dacára azonnal hozzáfogott a tudományos buvárkodáshoz és lassanként igen szépen felszerelte intézetét. Mivel már Willstätternél is a növényfestékekkel foglalkozott, legszebb eredményeit mint önálló kutató is ezen a téren érte el. Különösen feltűnést keltettek a paprika festékeiről szóló dolgozatai, melyeknek kapcsán azután egyéb növényfestékre: a carotin és a xanthophyllra vonatkozó kutatásai is sok jelentős megfigyeléssel gyarapították a tudományt. Jelenleg egy szerves kémiai tankönyvet is ír, amely hézagpótló lesz hazai irodalmunkban. Levelező taggá választása egy hosszú éveken át buzgón folytatott tudományos munkásság méltánylása lesz.

Budapest, 1930 február hó 23.

Ilosvay Lajos t. t.

Szarvasy Imre r. t.

Zemplén Géza r. t.

Zechmeister László tudományos értekezései.

1. L. Zechmeister, Zur Kenntnis der Cellulose und des Lignins-Diss. 1913. (Zürich.)

2. R. Willstätter und L. Zechmeister, Zur Kenntnis der Hydrolyse von Cellulose I. Berichte d. deutsch. chem. Ges. Berlin, 1913. 46. k. 2401. l.

3. R. Willstätter und L. Zechmeister, Synthese des Pelargonidins, Sitzungsber. d. preuss. Akad. d. Wiss. Berlin, 1914. 34. k. 886. l.

4. Zechmeister L. Synthetikus virágfestékekről. Magy. chem. foly. Budapest, 1914. 25. 1. l.

5. Pfeifer I. és Zechmeister L. Adatok könnyü aromás szénhydrogenek pyrogenetikus előállításához. Magy. chem. foly. Budapest, 1919. 25. k. 139. l.

6. G. v. Hevesy und L. Zechmeister. Über den intermolekularen Platzwechsel gleichartiger Atome, Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1920. 53. k. 410. l.

7. G. v. Hevesy und L. Zechmeister. Über den Verlauf des Umwandlungsvorganges isomerer Ionen, Zeitschr. f. Elektrochemie Berlin, 1920. 26. k. 151. l.

8. Hevesy Gy. és Zechmeister L. Egyenmű atomok intermolekularis kicserélődéséről. Magy. chem. foly. Budapest, 1920. 26. k. 58. l.

9. L. Zechmeister und P. Szécsi, Notiz über ein Vorkommen von Fumarsäure und von Inosit, Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1921. 54. k. 172. l.

10. Szécsi P. és Zechmeister L. A bursa pastoris némely alkotórészéről. Magy. chem. foly. Budapest, 1920. 26. k. 69. l.

11. L. Zechmeister. Zur Kenntnis des optischen Drehungsvermögens von Zuckerarten in Salzsäure. Zeitschr. f. physikal. Chemie. Berlin, 1922. 103. k. 316. l.

12. L. Zechmeister, Zur Einwirkung von Acetyl bromid auf Cellulose, Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1923. 56. k. 573. l.

13. N. Bjerrum und L. Zechmeister. Beurteilung und Entwässerung von Methylalkohol mit Hilfe von Magnesium. Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1923. 56. 894. l.

14. N. Bjerrum und L. Zechmeister, Berichtigung zu unserer Arbeit „Beurteilung und Entwässerung von Methylalkohol mit Hilfe von Magnesium“, Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1923. 56. k. 1247. l.

15. L. Zechmeister, Bidrag til Kendskabet om sukkerarternes optiske aktivitet. Nordisk Handelsbl. f. kem. Industri. Kopenhága, 1923. 4. k. 39. l.

16. L. Zechmeister Om. den pyrogenetiske Fremstilling af lette aromatiske Kulbrinter. Nord. Handelsbl. f. kem. Ind. Kopenhága, 1923. 4. k. 53. l.

17. N. Bjerrum A., Unmach und L. Zechmeister, Die Dissociationskonstante von Methylalkohol, Danske Vidensk. Selsk. Math. Fys. Medd. Kopenhága, 1924. V. 11.

18. R. Willstätter, L. Zechmeister und W. Kindler, Synthese des Pelzagonidins und Cyandins. Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1924. 57. k. 1938. l.

19. Zechmeister L. Egyszerű cukrok forгатóképesége és szerkezete sósavas oldatban. Magy. chem. foly. Budapest, 1924. 30. k. 33. l.

20. L. Zechmeister und P. Rom. Über die Reduktion von Nitro-zu Azoxykörpern mit Hilfe von Magnesium und Salmiak-Lösung, Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1926. 59. k. 867. l.

21. L. Zechmeister und V. Vrabély. Notiz über Ajkait (ein organisches Mineral aus Ungarn), Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1926. 59. k. 1426. l.

22. Zechmeister L. Adatok az ajkait, egy hazai fosszilis gyanta ismeretéhez, Math. termtud. ért. Budapest, 1926. 43. k. 332. l.

23. Zechmeister L. és Cholnoky L. Vizsgálatok a paprika festékéről, Math. termtud. ért. Budapest, 1926. 44 k. 404. l.

24. Zechmeister L. és Cholnoky L. A paprika carotin-járól, Magy. chem. foly. Budapest, 1926. 32. k. 97. l.

25. L. Zechmeister und L. v. Cholnoky. Untersuchungen über den Paprika-Farbstoff I. Liebigs Annalen. Berlin, 1927. 454. k. 54. l.

26. L. Zechmeister und L. v. Cholnoky. Untersuchungen über den Paprika-Farbstoff II. Liebigs Annalen. Berlin, 1927. 455. k. 70. l.

27. L. Zechmeister und V. Vrabély, Über Telegdit, ein Harzmineral aus Siebenbürgen, Zentralblatt f. Mineral. Berlin, 1927. A. 287. l.

28. L. Zechmeister und J. Csabay, Über einige Umwandlungen der Diphenylblei-halogenide, Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1927. 60. k. 1617. l.

29. B. v. Issekutz und L. Zechmeister, Notiz über die physiologische Unwirksamkeit des Capsanthins, Biochem. Zeitschr. Berlin, 1927. 185. k. 1. l.

30. L. Zechmeister, L. v. Cholnoky und V. Vrabély. Über die katalytische Hydrierung von Carotin, Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1928. 61. k. 566. l.

31. L. Zechmeister. Zur Einwirkung von konz. Salzsäure

auf Zuckerarten, Die Naturwissenschaften. Berlin, 1927. 15. k. 3. l.

32. L. Zechmeister und L. v. Chohnoky, Beitrag zum Konstitutionsproblem des Carotins, Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1928. 61. k. 1534. l.

33. L. Zechmeister und P. Tuzson. Zur Kenntniss des Xanthophylls I. Katalytische Hydrierung, Ber. d. d. Chem. Ges. Berlin, 1928. 61. k. 2003. l.

34. L. Zechmeister und L. v. Chohnoky. Untersuchungen über den Paprika-Farbstoff III. (Katalytische Hydrierung), Liebigs Annalen. Berlin, 1928. 465. k. 288. l.

35. L. Zechmeister, Über eine kleine Vereinfachung der Rechnung bei Gasanalysen Chem.-Zeitung, Köthen, 1928. 52. k. 887. l.

36. Zechmeister L., Chohnoky L. és Vrabély V. Újabb vizsgálatok a paprika festékéről. Math. termtud. ért. Budapest, 1928. 45. k. 639. l.

37. Zechmeister L. és Rom P. Szerves vegyületek reduktója magnesium és methylalkohol segítségével. Math. és termtud. ért. Budapest, 1928. 45. k. 619. l.

38. Zechmeister L. Növényi festékek vizsgálata a katalitikus hidrálás módszerével. Magy. chem. foly. Budapest, 1928. 34. k. 185. l.

39. L. Zechmeister und P. Rom. Über die Anwendung von Magnesium und Methylalkohol als Reduktionsmittel, Liebigs Annalen. Berlin, 1929. 468. k. 117. l.

40. R. Willstätter und L. Zechmeister. Zur Kenntniss der Hydrolyse von Cellulose (II. Mitt.), Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1929. 62. k. 722. l.

41. L. Zechmeister und P. Tuzson. Über das Phytosterin der Brennessel, Zeitschr. f. physiolog. Chemie. Berlin, 1929. 183. k. 74. l.

42. L. Zechmeister und P. Tuzson. Zur Kenntnis des Xanthophylls II. Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1929. 62. k. 2226. l.

43. L. Zechmeister und V. Vrabély. Zur Deutung der kolorimetrischen Hydrierungskurve von Carotinoiden, Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1929. 62. k. 2232. l.

44. L. Zechmeister und L. v. Chohnoky, Untersuchungen über den Paprika-Farbstoff IV. Einige Umwandlungen des Capsanthins, Liebigs Annalen. Berlin, 1930. 478. k. 95. l.

45. Zechmeister L. és Chohnoky L. Néhány őszi bogyó festékének chemiai vizsgálata. Mat. termtud. ért. Budapest, 1930 (sajtó alatt).

46. L. Zechmeister und L. v. Chohnoky. Über den

Farbstoff der reifen Beeren des *Tamus communis*. Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1930 (sajtó alatt).

47. L. Zechmeister und L. v. Cholnoky, Lycopin aus *Solanum dulcamara*. Ber. d. d. chem. Ges. Berlin, 1930 (sajtó alatt).

A III. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA

LEVELEZŐ TAGNAK:

SZILÁDY ZOLTÁN a Magyar Nemzeti Múzeum állattári osztályához beosztott tanárt és a magyar zoológiának érdemes munkását már a múlt évi választások alkalmával bátrak voltunk a III. B) alosztályba levelező tagnak ajánlani. Minthogy azonban a III. B) alosztályban akkor két üres levelező tagsági helyre három jelölt volt ajánlva, a választásnál a szavazatok annyira megoszlottak, hogy ajánlottunk nem kapták meg a szükséges $\frac{2}{3}$ szavazatot.

Ez oknál fogva szerencsénk van tavaly benyújtott ajánlatunkat ezennel megújítani és tavalyi ajánlatunk megokolására hivatkozva, a tekintetes Akadémiát arra kérni, hogy Szilády Zoltánt levelező tagjainak sorába választani méltóztassék.

Szilády Zoltán, amint azt már a múlt évben is jeleztük, több mint három évtized óta nagy szorgalommal, hivatottsággal és sikerrel foglalkozik elsősorban Magyarország állatvilágának, különösen a rovaroknak, nevezetesen a legyeknek tüzetes tanulmányozásával, de tanulmányi körébe vonta ezeken kívül a külföldi (európai és exotikus) legyeket is s azokról tartalmas dolgozatokkal gyarapította a szakirodalmat. Az utóbbi években kiterjesztette figyelmét a Balkán félsziget faunájára; így 1929-ben már másodizben meglátogatta Bulgáriát és ott három hónapi állattani, valamint föld- és néprajzi kutatásokat végzett. Jelentős irodalmi munkásságot fejtett ki az általános élettudomány magyar honosítása és népszerűsítése körül is.

Ismételve a legmelegebben ajánljuk Szilády Zoltán megválasztását Akadémiánk levelező tagjává.

Horváth Géza r. t.

Zimmermann Ágoston l. t.

Hozzájárulunk: Cholnoky Jenő l. t.

Csiki Ernő l. t.

Entz Géza l. t.

Gelei József l. t.

A III. OSZTÁLYBA

KÜLSŐ TAGNAK:

Külső tagnak tisztelettel ajánljuk **PAUL PAINLEVÉ** urat, aki a jelenleg élő matematikusok egyik legkiválóbbika. *Painlevé* számos kutatásai közül különösen kiemeljük a differenciálegyenletek függvénytani elméletébe vágó, a fix és mozgó kritikus pontokra vonatkozó vizsgálódásait, melyeknek eredményei nevét a tudomány történetében megörökítik. A mechanikába és tiszta függvénytanba tartozó munkái is számottevően gyarapították a tudományt. Teljes meggyőződésünk, hogy *Painlevé*, aki a párisi, bolognai, római, kharkovi, stockholmi akadémiák tagja, a Stockholmi egyetem tiszteleti doktora és számos kiváló francia tudományos intézet és társulat elnöke, a Faculté des Sciences de l'Université de Paris és az École Polytechnique de Paris tanára, megválasztatása esetében a Magyar Tudományos Akadémiának is disze lesz.

Kürschák József r. t.

Rados Gusztáv r. t.

SOMMERFELD ARNOLD urat, a müncheni egyetemen az elméleti fizika tanárát, a Magyar Tudományos Akadémia III. osztályába kültagnak ajánljuk.

Sommerfeld tudományos működése fizikusok, matematikusok sőt kémikusok körében is annyira közismert, hogy csak néhány kiemelkedő momentum felemlítésére szorítkozunk.

Sommerfeld egyik legnagyobb érdemének az újabb matematikai módszereknek az elméleti fizikában legszélesebb mederben való bevezetésében látjuk. Sok nagyjelentőségű probléma megoldásán kívül ezáltal alapítója lett egy iskolának, mely a matematikai módszereket virtuozitással kezeli és melyből Németországnak ma vezető teoretikus fizikusainak legtöbbje kikerült.

Tudományos működéséből felemlítjük a következőket: Az elhajlás problémájának első szigorú matematikai megoldása félsík esetében a komplex integráció módszerével, mely módszer *Sommerfeld* kezében más esetekben, így a kvantumintegrálok kiszámításánál is hatalmas segédeszköznek bizonyult. Az elektromágneses hullámok terjedésének elmélete drótok mentén és a föld felületén a görbület tekintetbevételével. A merev elektronra vonatkozó nagyszabású vizsgálatait, melyek folyamán először bontakozott ki egy elektromágneses mechanika konkrét képe. A relativitás elmélete

Minkowski-féle felfogásának általánosan elterjedt legszerencsésebb megfogalmazása. A kvantumelméletre vonatkozó számos alapvető vizsgálata, így a kvantumfeltételek megállapítása több szabadsági fok esetében, a hidrogénatóm tárgyalása elliptikus pályák esetében, a hidrogénvonalak finom szerkezetének elmélete a relativitás elmélete alapján, a multiplettek elmélete, az elektromos vezetés elmélete a *Fermi*-féle statisztika alapján.

Általánosan ismert a *Felix Klein*-nel együtt írt *Theorie des Kreisels* című négy kötetes műve.

Atombau und Spektrallinien című könyvéből pedig egy generáció tanulta meg a kvantumelméletet.

Talán felesleges külön kiemelni, hogy tekintélye az egész világon igen nagy és általánosan elismert. Előadások tartására kérték fel nemcsak Európa számos helyén, hanem Amerikában, Indiában, Kinában és Japánban is. Hatvanadik születésnapját pedig nemrég ünnepelte a tudományos világ.

Sommerfeld a magyar tudományos ügyek és így *báró Eötvös Lóránd* vizsgálatai iránt is melegen érdeklődött és az *Eötvös*-féle eszközöknek a müncheni Deutsches Museum számára leendő megszerzése érdekében lépéseket is tett.

Meggyőződésünk szerint *Sommerfeld* megválasztásával Akadémiánk egy nagytekintélyű, értékes tagot nyerne.

Budapest, 1930 február 19.-én.

Fröhlich Izidor ig. és r. t.

Tangl Károly r. t.

Pogány Béla l. t.

Ortvay Rudolf l. t.

Rybár István l. t.

SUDHOFF KÁROLY Dr. titkos tanácsost, a lipcsei egyetemen az orvostörténelem nyug. tanárát, az Akadémia *külső tagjává* ajánljuk.

Sudhoff több mint öt évtizedre terjedő, fölötté termékeny kutató munkájával a modern orvostörténelmi tudomány megalapítója s ezidőszert legkimagaslóbb képviselője, kinek elsősorban köszönhető, hogy ma már Németország egyetemének majdnem felerészén e tudományszaknak tanszékei vannak. Legsajátosabb alkotása a lipcsei orvostörténelmi intézet, mely gazdag felszerelésével s nevezetesen több mint 20.000 kötetből álló könyvtárával magasabb kiképzése helyéül szolgál úgy a bel-, mint a külföldi szakembereknek.

Több százra menő tanulmányai sorából kiemelkednek azok, melyekkel tisztázta Paracelsus életét és egyéniségét, s

melyekhez csatlakozik e nagyhirű orvos összes munkáinak kritikai kiadása (1922 óta nyolc kötet jelent meg s négy még következni fog). Ezenfelül az orvosi tudománynak majd minden ágazatát gyarapította önálló kutatásokon alapuló történelmi tanulmányokkal. Így, egyebek között, alapjukban átalakította az anatómia korai történetéről szóló ismereteket, új világításba helyezte a középkori Salerno gyógyászatát, sok új orvostani adatot fedezett fel a régi egyiptomi papyrusokban, új történelmi alapokra helyezte a nagy járványok eredetét és lefolyását és terjedelmes köteteket betöltő dolgozatokkal új képet festett a középkor sebészetéről. Hasonlóképpen értékesek a kórházügyről szóló, valamint a kémia, az asztrologia, az okkult tudományok, a népies gyógyászat és a filologia körébe tartozó tanulmányai.

E sokoldalú és széleskörű kutató munkával karöltve halad hatalmas szervező munkája, mellyel megalapította a német orvos- és természettudománytörténelmi társulatot, továbbá megindította és szerkeszti a „Mitteilungen zur Geschichte der Medizin und der Naturwissenschaften“, az „Archiv für Geschichte der Medizin“ és a „Studien zur Geschichte der Medizin“ c. folyóiratokat, valamint a „Klassiker der Medizin“ c. sorozatot, melynek mindegyike egy-egy halhatatlan munka új kiadását jelenti. Ezekhez csatlakozik a facsimile-sorozat a szerkesztő kitűnő bevezetéseivel.

Sudhoff nagy érdemeit az orvostörténelmi tudomány fejlesztése körül számos bel- és külföldi tudományos társulat elismerte azzal, hogy tiszteleti, rendes, illetőleg levelező tagjául választotta. Ez érdemeket méltatná a Magyar Tudományos Akadémia is, ha őt külső tagjául választaná, s megválasztását különösen megokolttá és időszerűvé tenné az a körülmény, hogy a német orvos- és természettudományi társulat az ő kezdeményezésére és elnöklésével tartotta meg 1929. évi szeptember hóban Magyarországon fővárosában — első ízben nem német nyelvű területen — a kongresszusát. Sudhoffot ebben a kezdeményezésében a magyar nemzet iránt táplált meleg rokonszenve és nagyrabecsülése vezette, aminek, miként sok alkalommal a múltban, ezúttal a kongresszus egész folyamán s különösen megható módon a S Emmelweis szobra előtti hódoló ünnepélyen adott kifejezést.

Hutyra Ferenc r. t.

Preiszig Hugó r. t.

Schaffer Károly r. t.

Magyary-Kossa Gyula l. t.

Zimmermann Ágoston l. t.

Verebély Tibor l. t.

Bókay János l. t.

WAGNER-JAUREGG GYULÁ-t, a bécsi egyetem orvosi karának nyug. nyilv. r. tanárát alulirottak tisztelettel ajánljuk a III. osztályba *külső tagul* leendő megválasztásra.

Amidőn ezt tesszük, úgy behatóbb indokolás alól felment bennünket az a tény, hogy Wagner-Jauregg Nobel-díjnyertes tudós, aki a bénulásos elmezavar maláriás gyógykezelésének általa kezdeményezett és kidolgozott módszerével a pszichiatria haladásának könyvébe nevét örök időkre beírta. Ezen méreteiben rendkívüli, a szenvedő emberiség hasznára tett szinte páratlan tudományos tettével a német ideggyógyászok társulatának hódolatát is kivívta, megkapván nevezett társaság legnagyobb kitüntetését, az Erb-érmet. Wagner-Jauregg nevéhez fűződik a golyvának jódozott sóval való gyógyítása, a kretinismus sikeres kezelése. Megválasztásával a Magyar Tudományos Akadémia jelét adná annak, hogy a szakmájában igazán világ-tudós nagy érdemeit a maga részéről is értékeli és ezt kifejezésre juttatni óhajtja.

Budapest, 1930 február 11-én.

Schaffer Károly r. t.
 Lenhossék Mihály r. t.
 Preisz Hugó r. t.
 Buday Kálmán l. t.
 Verebély Tibor l. t.